

GESCHIEDENIS

FACULTEIT DER GEESTESWETENSCHAPPEN

VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0722

© 2020 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHEROPLEIDING GESCHIEDENIS EN DE MASTEROPLEIDING GESCHIEDENIS VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDINGEN.....	5
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	5
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL	11
ORGANISTORISCHE CONTEXT.....	14
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	15
BIJLAGEN	33
BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN	35
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S	37
BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA	44
BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	45

Dit rapport is vastgesteld op 21 februari 2020.

RAPPORT OVER DE BACHEROPLEIDING GESCHIEDENIS EN DE MASTEROPLEIDING GESCHIEDENIS VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Dit rapport volgt het Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. september 2018).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDINGEN

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau van de opleiding:	bachelor
Orientatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Geschiedenis History and International Studies
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands, Engels
Inleverdatum NVAO:	01/05/2020

Masteropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	66034
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Politiek en Soevereiniteit Religion and Society Global History and International Studies Medical and Health Humanities Vrij programma
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands, Engels
Vervaldatum accreditatie:	01/05/2020

Het bezoek van het visitatiepanel Geschiedenis aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 21 en 22 november 2019.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 4 februari 2019 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis beoordeelde bestond uit:

- Dr. J.W. (Jan Willem) Honig, universitair hoofddocent en opleidingsdirecteur *War Studies* aan *King's College* in Londen en tevens gasthoogleraar *Military Strategy* aan de *Swedish Defence University* in Stockholm [voorzitter];
- Prof. dr. J.F.J. (Jeroen) Duindam, hoogleraar Algemene Geschiedenis en verbonden aan de Universiteit Leiden [lid];
- Prof. dr. W.J.H. (Jan Hein) Furnée, hoogleraar Europese Cultuurgeschiedenis en verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen [lid];
- Prof. dr. W.P. (Wim) van Meurs, hoogleraar Europese Politieke Geschiedenis en hoofd van de leerstoelgroep Politieke Geschiedenis aan de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit Nijmegen [lid];
- Rikst van der Schoor BA, masterstudent *Intellectual History* aan de *University of St. Andrews* [student-lid].

Het panel werd ondersteund door dr. F. (Floor) Meijer, die optrad als secretaris.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van Vrije Universiteit Amsterdam was onderdeel van de visitatiegroep Geschiedenis en Internationale Betrekkingen. Van april tot en met december beoordeelde het panel in totaal 24 opleidingen aan 8 universiteiten. Het cluster bestond uit de volgende deelnemende instellingen: Erasmus Universiteit Rotterdam, Universiteit Maastricht, Radboud Universiteit Nijmegen, Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam.

Het cluster Geschiedenis heeft de logistieke en praktische begeleiding van de visitatie en de rapportage uitbesteed aan evaluatiebureau QANU. Dr. A.H.A.M. (Alexandra) Paffen begeleidde het cluster als coördinator van QANU. Dr. A.H.A.M. (Alexandra) Paffen, dr. F. (Floor) Meijer, J. (Jaïra) Azaria MA, V.L. (Victor) van Kleef MA, drs. R.L. (Renate) Prenen en drs. M. (Mariëtte) Huisjes traden op als secretaris in het cluster Geschiedenis.

Tijdens de visitatie van de Vrije Universiteit Amsterdam werd het panel ondersteund door dr. F. (Floor) Meijer. Zij is door de NVAO als secretaris gecertificeerd.

Het visitatiepanel

Bij de samenstelling van het visitatiepanel werd rekening gehouden met de expertise, beschikbaarheid en onafhankelijkheid van de panelleden. Het visitatiepanel bestond uit de volgende leden:

- Dr. J.W. (Jan Willem) Honig (voorzitter) is universitair hoofddocent *War Studies* aan *King's College* in Londen (Engeland).
- Prof. dr. I.B. (Inger) Leemans (vice-voorzitter) is hoogleraar Cultuurgeschiedenis aan de Vrije Universiteit van Amsterdam (VU).
- Prof. dr. J.F.J. (Jeroen) Duindam is hoogleraar Algemene Geschiedenis aan de Universiteit Leiden (UL).
- Prof. dr. W.J.H. (Jan Hein) Furnée is hoogleraar Europese Cultuurgeschiedenis aan de Radboud Universiteit (RU).
- Prof. dr. P. (Peter) Bursens is hoogleraar Politieke en Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Antwerpen (UA) (België).
- Prof. dr. W.P. (Wim) van Meurs is hoogleraar Europese Politieke Geschiedenis aan de Radboud Universiteit (RU).
- Prof. dr. E. (Eric) Vanhoute is hoogleraar Economische, Sociale en Wereldgeschiedenis aan de Universiteit Gent (UG) (België).
- V. (Vicky) Marissen is *Managing Director PACT European Affairs* en is partner bij het consultancybedrijf EPPA.

- Dr. N. (Nico) Randeraad is universitair hoofddocent Geschiedenis aan Maastricht University (MU) en directeur ad interim bij het Sociaal Historisch Centrum Limburg.
- Prof. dr. N. (Nanci) Adler is hoogleraar *Memory, History, and Transitional Justice* aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en directeur onderzoek van Holocaust en Genocidestudies aan het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD).
- Prof. dr. K. (Koenraad) Verboven is hoogleraar Oude Geschiedenis aan de Universiteit van Gent (UG) (België).
- Prof. dr. V. (Violet) Soen is hoogleraar Vroeg Moderne Geschiedenis aan de KU Leuven (België).
- Prof. dr. C.A. (Claire) Dunlop is hoogleraar *Politics and Public Policy* aan Exeter University, (Engeland).
- Prof. dr. E.B.A. (Erik) van der Vleuten is hoogleraar Geschiedenis van de Technologie aan de School of Innovation Sciences en wetenschappelijk directeur van de Stichting voor de Geschiedenis van de Technologie en verbonden aan de Technische Universiteit Eindhoven (TUE).
- Mel Schickel, MA heeft in augustus 2018 de masteropleiding *History of Society* aan de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) afgerond. Hij is nu als *external relations officer* werkzaam aan de Faculteit *Science and Engineering* van Maastricht University (MU).
- Rico Tjepkema is derdejaars bachelorstudent *International Relations & International Organization* aan de RUG.
- Rikst van der Schoor BA, masterstudent Intellectual History aan de University of St. Andrews [student-lid].

Vorbereiding

Op 11 maart 2019 vond de voorzitterstraining plaats. Daarbij informeerde QANU de panelvoorzitter over zijn rol tijdens de visitaties. Ook werd hij geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van bezoeken en rapportage. Het panel kwam voor de eerste keer bijeen in een startvergadering op 14 april 2019, waarin de beoordelingskaders, het visitatieproces en de planning aan bod kwamen. Tevens werd een werkwijze voor de visitaties afgesproken.

De coördinator stelde een bezoekprogramma op in overleg met de contactpersonen van de faculteit. De faculteit selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Het bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als bijlage 4.

In de aanloop naar het visitatiebezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam ontving QANU de zelfevaluatie rapporten van de opleidingen en stuurde deze door aan de panelleden. De coördinator en panelvoorzitter maakten een selectie van vijftien eindwerken van elk van de te beoordelen opleidingen. Deze eindwerken werden geselecteerd uit een lijst van afgestudeerden over de periode 2016-2019. Daarbij hielden de coördinator en voorzitter rekening met variatie in onderwerpkeuze, afstudeervariant, begeleiding en beoordeling.

De panelleden bestudeerden het zelfevaluatie rapport, de eindwerken en de bijbehorende beoordelingsformulieren en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden.

Voorafgaand aan het bezoek hield het panel een vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van de zelfevaluatie rapporten, de gelezen scripties en de taakverdeling ter sprake kwamen.

Bezoek

Het visitatiebezoek aan Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 21 en 22 november. Voorafgaand aan en tijdens het bezoek bestudeerde het panel aanvullend materiaal. Een overzicht van dit materiaal is te vinden in bijlage 5. Het panel sprak met studenten en docenten, het management en verantwoordelijken, alumni en vertegenwoordigers van de examencommissie.

Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Het panel beëindigde het bezoek met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van het bezoek gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken en algemene observaties van het panel presenteerde.

Consistentie en ijking

De consistentie in de beoordeling werd op diverse manieren geborgd:

1. Het panel werd zodanig samengesteld dat de voorzitter en/of een aantal panelleden bij meerdere visitatiebezoeken aanwezig was/waren.
2. De coördinator was aanwezig bij het opstellen van de voorlopige bevindingen aan het eind van elk bezoek;

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat vervolgens voor aan de coördinator voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de coördinator het rapport naar de faculteit met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De feitelijke onjuistheden werden na overleg tussen de coördinator en de voorzitter door de secretaris gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit en aan het College van Bestuur van de universiteit.

Definitie oordelen

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een associate degree-, bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Voldoet

De opleiding voldoet op de standaard aan basiskwaliteit.

Voldoet ten dele

De opleiding voldoet in belangrijke mate aan basiskwaliteit op de standaard maar er zijn verbeteringen nodig om volledig aan de standaard te voldoen.

Voldoet niet

De opleiding voldoet niet aan basiskwaliteit op de standaard.

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities gehanteerd voor de beoordeling van de opleiding als geheel:

Positief

Op alle standaarden 'voldoet'.

Positief onder voorwaarden

Standaard 1 'voldoet' en maximaal op twee standaarden een 'voldoet ten dele' waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Negatief

In de volgende situaties:

- 'voldoet niet' op een of meer standaarden;
- 'voldoet ten dele' op standaard 1;
- 'voldoet ten dele' op een of twee standaarden waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- op drie of meer standaarden 'voldoet ten dele'.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Bachelor- en masteropleiding Geschiedenis

Beoogde leerresultaten

De bacheloropleiding Geschiedenis heeft een breed profiel. Zowel de tweetalige als de Engelstalige afstudeerrichting geeft studenten een overzicht over de discipline, van oudheid tot heden, met de optie voor studenten om zich desgewenst verder te verdiepen in de varianten erfgoed en oudheid. De masteropleiding biedt studenten vier duidelijk geprofileerde specialisaties. De varianten in de bacheloropleiding en specialisaties in de masteropleiding sluiten aan bij de onderzoeksexpertise van de VU. Beide opleidingen besteden naar eigen zeggen speciale aandacht aan actuele internationale ontwikkelingen, conceptuele aspecten en de impact van digitalisering op de geschiedbeoefening. Wat het panel betreft zijn dit passende (alhoewel niet per se sterk onderscheidende) profielkeuzes. Niveau en oriëntatie van de geformuleerde eindtermen zijn adequaat, maar de gemaakte profielkeuzes zouden hierin nog sterker mogen doorklinken. Met name de eindtermen van de masteropleiding zijn gebaat bij precisering en uitbreiding. De opleiding wil hiermee in de komende periode aan de slag gaan.

Onderwijsleeromgeving

Het panel is er voor beide opleidingen van overtuigd dat het programma, de leeromgeving en het docententeam instromende studenten in staat stellen om de beoogde leerresultaten te realiseren. Het curriculum van de bacheloropleiding is sterk in beweging door de recente introductie van de internationale afstudeerrichting HIS en de rationalisering van het onderwijsaanbod. Veranderingen hebben inmiddels hun beslag gekregen in jaar 1, maar de vernieuwing van jaar 2 en 3 is nog in volle gang. Over het vernieuwde eerste jaar is het panel onverdeeld positief. De opleiding zet hier een solide basis neer, waarin het opleidingsprofiel goed doorklinkt. Het panel verwacht dat de opleiding door het consequent doortrekken van leerlijnen en profielkeuzes een even goed resultaat kan bereiken voor de latere leerjaren. Een bijzonder aandachtspunt is het onderzoeksvaardighedenonderwijs, dat naar oordeel van het panel evenwichtiger opgebouwd kan worden. Inhoud en niveau van bestudeerde vakken zijn wat het panel betreft passend. Het mastercurriculum zit volgens het panel logisch in elkaar, met voldoende aandacht voor zowel inhoudelijke en conceptuele verdieping als de actualiteit van de geschiedbeoefening. Ook hier geldt dat de nu vrij impliciete leerlijnen in het curriculum, en met name de onderzoeksleerlijn, geëxpliciteerd kunnen worden. Het panel vindt het belangrijk dat het curriculum – sterker dan nu het geval is – als een integraal geheel benaderd wordt en niet als een verzameling van individuele vakken. Docenten nemen naar het panel vaststelt verantwoordelijkheid, maar doen dit vaak op eigen kracht en in hun eigen vak. Voor beide opleidingen ziet het mogelijkheden om het overzicht over het curriculum beter te bewaren en het eigenaarschap van docenten te versterken.

Aan de basis van de onderwijsleeromgeving staat een goed uitgewerkte onderwijsvisie. Een belangrijk concept daarbinnen is de *mixed classroom*, waarin studenten met verschillende achtergronden samen met en van elkaar leren. Met de start van de goed doordachte internationale afstudeerrichting HIS heeft de bacheloropleiding tot genoegen van studenten en docenten een belangrijke stap gezet richting een meer gemengde studentenpopulatie en een stimulerende uitwisseling van perspectieven. De masteropleiding is nog niet zover, maar hoopt met een combinatie van geïntensiverde internationale werving en doorstroom vanuit de bacheloropleiding ook een internationale studentenpopulatie te trekken. Kleinschaligheid is volgens het panel voor beide opleidingen een zeer belangrijke kracht: de overzichtelijke omvang van de opleidingen maakt persoonlijke contacten en kleinschalige onderwijsvormen mogelijk. Studenten en docenten benoemden dit als een belangrijk pluspunt van de opleidingen. Tegelijkertijd draagt de kleinschaligheid ook risico's in zich, waarbij het panel bijvoorbeeld denkt aan masterspecialisaties die nauwelijks studenten trekken, aan colleges die zo klein zijn dat discussie nauwelijks nog tot stand kan komen en aan docenten die zoveel verschillende taken op zich moeten nemen dat zij gebukt gaan onder een hoge werkdruk. Wat het panel betreft is belangrijk dat de opleidingen in de komende periode inzetten op beheerste groei. De ingezette opwaartse trend dient geconsolideerd te worden, waarbij de opleidingen er (onder meer met een goed functionerend systeem van

studiebegeleiding) op letten dat ingestroomde studenten ook daadwerkelijk voor de opleidingen behouden blijven.

De vakkundige en gemotiveerde docenten zijn een belangrijke kracht van beide opleidingen, maar tegelijk benadrukt de huidige omvang van het docententeam ook de nog voortbestaande kwetsbaarheid. Om de opleidingen de gelegenheid te geven om de dip in studentenaantallen te boven te komen en zichzelf opnieuw uit te vinden, is het wat het panel betreft nodig om het docententeam weer op sterkte te brengen en de overleg- en beslisstructuur tussen coördinator, opleidingscommissie, docententeam en hoogleraren verder te articuleren. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleidingen, als zij daartoe de kans krijgen, een grote veerkracht kunnen laten zien.

Toetsing

Het panel stelt vast dat beide opleidingen het universitaire en facultaire toetsbeleid hebben uitgewerkt tot een adequaat systeem van toetsing. Voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van toetsing is voldoende oog. De gehanteerde toetsvormen zijn voldoende divers en sluiten aan bij de leerdoelen en werkvormen. Wel signaleert het panel met name voor de bacheloropleiding een risico van *over assessment*. Het raadt aan om de grotere lijn van de toetsing sterker te bewaken om te voorkomen dat de toetsdruk voor studenten en docenten te hoog wordt. De beoordelingsprocedure voor eindwerken zit in principe goed in elkaar en het panel kan zich vinden in de oordelen over de bestudeerde eindwerken. Mogelijkheden tot verdere perfectionering zitten met name in het zwart-op-wit toelichten van de beoordelingscriteria, het beter documenteren van de totstandkoming van het eindoordeel en het sterker benutten van de 'leerfunctie' van kwalitatieve commentaren op het beoordelingsformulier. De borging van de toetsing door de toetskamer van de examencommissie functioneert naar behoren. Wel zou de omvang van de steekproef van eindwerken naar oordeel van het panel wat kunnen worden opgehoogd. Belangrijk is ook om over de opvolging van aanbevelingen te rapporteren en de *Plan-Do-Check-Act*-cyclus zo te sluiten.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel is er op grond van steekproeven van eindwerken van overtuigd dat studenten van zowel de bachelor- als de masteropleiding de beoogde leerresultaten behalen. Het niveau van de bestudeerde eindwerken is (met één uitzondering in de bacheloropleiding) in orde. Studenten verrichten relevant en interessant onderzoek en getuigen van goede empirische vaardigheden en kennis en inzicht in de bestudeerde materie. De bronkritiek en de inbedding in en het debat met de literatuur is over de hele linie een aandachtspunt. De opleidingen hebben aangegeven hieraan te willen werken. De meeste bachelorafgestudeerden stromen zonder problemen door naar een masteropleiding, vaak buiten de VU. Masterafgestudeerden vinden over het algemeen binnen niet al te lange tijd relevant werk in een breed spectrum van domeinen.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel positief

Masteropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde leerresultaten	voldoet
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoet
Standaard 3: Toetsing	voldoet
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	voldoet

Algemeen eindoordeel

positief

De voorzitter, Jan Willem Honig, en de secretaris, Floor Meijer, van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 21 februari 2020

ORGANISTORISCHE CONTEXT

De Faculteit der Geesteswetenschappen (FGW) van de Vrije Universiteit (VU) is in september 2014 ontstaan uit een fusie van de Faculteit der Wijsbegeerte en de Faculteit der Letteren. FGW kent vier afdelingen: (1) Wijsbegeerte, (2) Taal, Literatuur en Communicatie, (3) Kunst en Cultuur, Geschiedenis en Oudheidwetenschappen en (4) NT2 (Nederlands als tweede taal). De beide opleidingen die als onderdeel van het cluster Geschiedenis gevisiteerd zijn maken deel uit van de afdeling Kunst en Cultuur, Geschiedenis en Oudheidwetenschappen (AHA). De onderzoeksmaster Global History maakt sinds 2017 deel uit van de Research Master Humanities en valt buiten de huidige visitatie.

De decaan, de portefeuillehouder Onderwijs, de portefeuillehouder Onderzoek, de directeur Bedrijfsvoering en een studentlid (assessor) vormen samen het Faculteitsbestuur van FGW. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het onderwijs in de faculteit is belegd bij de portefeuillehouder Onderwijs. Deze voert twee keer per maand gezamenlijk overleg met de opleidingsdirecteuren binnen de faculteit. De leiding van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis berust bij de opleidingsdirecteur, die wordt bijgestaan door een bachelorcoördinator en een mastercoördinator.

FGW heeft één examencommissie (EC), met een kamer voor de bacheloropleidingen, een kamer voor de masteropleidingen, en een toetskamer. De bachelor- en masteropleidingen Geschiedenis zijn met hun expertise vertegenwoordigd in alle drie de kamers. De beide opleidingen delen een opleidingscommissie (OC). Deze is samengesteld uit docenten uit de verschillende leerstoelgroepen en studenten uit de verschillende leerjaren.

Beide opleidingen hebben in de visitatieperiode te maken gehad met een lage instroom van studenten en een teruglopende docentformatie. Om dit tij te keren zijn er in overleg met het Faculteitsbestuur stappen gezet op het vlak van internationalisering. Mede als gevolg daarvan is de studenteninstroom in 2018-2019 toegenomen.

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel bacheloropleiding

De bacheloropleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit (VU) heeft een breed profiel. De opleiding stelt zich ten doel om studenten overzichtskennis aan te reiken van historische ontwikkelingen, deze kennis thematisch te verdiepen, hen historische onderzoeksvaardigheden aan te leren en de reflectie op geschiedenis als academische discipline te stimuleren. De opleiding zoekt expliciet de verbinding met de actualiteit. Onderwerpen die aan bod komen zijn bijvoorbeeld machtsverschuivingen, vormen van bestuur en politiek, de kenniseconomie, migratiebewegingen, transnationale identiteiten, religieuze verschillen, culturele diversiteit, postkolonialisme en etniciteit. Kenmerkend is dat deze onderwerpen in een mondiale context, met aandacht voor globalisering, bestudeerd worden. Daarbij maakt de opleiding gebruik van zowel geschiedwetenschappelijke als sociaalwetenschappelijke theorieën, concepten en methoden. In het profiel gaat bijzondere aandacht uit naar de conceptuele aspecten van de geschiedbeoefening en naar de opmars van informatietechnologie, *big data* en *digital humanities*.

Bachelorstudenten kunnen sinds 2018 kiezen voor twee afstudeerrichtingen, met een deels eigen programma. Naast de tweetalige (Nederlands/Engelse) richting Geschiedenis is er de volledig Engelstalige richting History and International Studies (HIS). Met de start van dit internationaal georiënteerde programma is de al langer bestaande aandacht voor *global history* volgens de opleiding verder bestendigd. Daarnaast kunnen studenten vanaf jaar twee kiezen voor een tweetal varianten, namelijk Oudheid (Antiquity) en Erfgoed (Heritage), waarmee zij in hun keuzeruimte een inhoudelijk accent kunnen leggen.

Het panel vindt het profiel van de bacheloropleiding passend. Het waardeert dat de opleiding studenten binnen de afstudeerrichting Geschiedenis ook enige profileringsmogelijkheden biedt op het vlak van oudheid en erfgoed. Minder onderscheidend, maar wel breder geëtaleerd is de aandacht die uitgaat naar mondiale geschiedenis, inzichten uit de sociale wetenschappen en de conceptuele aspecten van de geschiedbeoefening. Uit de gesprekken bleek dat VU-studenten dit aantrekkelijke profielkeuzes vinden. De instroomcijfers bevestigen dat met name de nadruk op *global history* een belangrijke aantrekkingskracht uitoefent. De recente toename van studentenaantallen kan grotendeels op het conto van de nieuwe afstudeerrichting HIS geschreven worden (zie verder onder Standaard 2). Ondanks deze groei is kleinschaligheid een kenmerkend aspect van de opleiding. Studenten lieten het panel weten dat zij mede hierdoor voor de opleiding van de VU kozen. Het panel ziet mogelijkheden voor de opleiding om dit aspect nog sterker te benadrukken in de studentenwerving.

Profiel masteropleiding

De eenjarige, Engelstalige masteropleiding Geschiedenis stelt zich ten doel om studenten op te leiden tot professionele historici die goed thuis zijn in de relevante historiografische debatten en deze kunnen verbinden met de academische en maatschappelijke actualiteit. Zij wil studenten in staat stellen om maatschappelijke veranderingen te traceren en te analyseren, en van hun bevindingen verslag te doen, waarbij ze een beroep doen op disciplinaire attitudes, methoden, technieken, en theorieën. Ook streeft de opleiding ernaar dat studenten het vermogen ontwikkelen

om te reflecteren op hun eigen werk en positie als historicus, zich daarbij realiserend dat de rol van historicus in de samenleving continu aan verandering onderhevig is. De masteropleiding verbindt een gemeenschappelijke theoretisch-historiografische basis aan specifieke historische expertise. Studenten kunnen daartoe kiezen uit vier specialisaties die voortkomen uit de leerstoelen van de opleiding. Het specialisatie-aanbod is met ingang van 2019-2020 herzien om de masteropleiding beter te laten aansluiten bij de nieuwe bachelorafstudeerrichting History and International Studies en de opleiding scherper te profileren.

De huidige vier specialisaties zijn:

1. *Politiek en Soevereiniteit* (Engels/Nederlands). Deze specialisatie biedt inzicht in vormen van machtsuitoefening en de legitimiteit daarvan in de moderne en contemporaine geschiedenis (1800-nu). Concepten uit zowel de geschiedwetenschap als cultuurstudies en politicologie komen daarbij aan bod.
2. *Religion and Society* (Engelstalig). Deze specialisatie behandelt de Europese en Midden-Oosterse geschiedenis van de oudheid tot nu en richt zich op het Jodendom, het christendom en de islam. Inzichten en concepten uit de culturele antropologie, archeologie, filologie en digitale geesteswetenschappen komen daarbij aan de orde.
3. *Global History and International Studies* (Engelstalig). Deze specialisatie ligt op het grensvlak van geschiedenis en sociale wetenschappen en richt zich op hoe de circulatie van mensen, goederen en ideeën over de hele wereld zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld en de wereld zoals we die nu kennen heeft gevormd.
4. *Medical and Health Humanities* (Engelstalig). Deze specialisatie combineert de geschiedenis van gezondheid en geneeskunde met een breed scala aan benaderingen uit de geesteswetenschappen. Centraal staan de verschillende manieren waarop lichaam en geest zijn onderzocht en begrepen, en hoe deze kennis vormgeeft aan het dagelijks leven, de medische praktijk en het volksgezondheidsbeleid.

Het panel kan zich vinden in het profiel van de masteropleiding Geschiedenis. De grondslagen daarvan zijn sterk vergelijkbaar met de bacheloropleiding: ook de masteropleiding besteedt naar eigen zeggen bijzondere aandacht aan mondiale ontwikkelingen, aan de conceptuele aspecten van de geschiedbeoefening en aan nieuwe digitale onderzoekstechnieken. De vier duidelijk geprofileerde specialisaties bieden de student een uiteenlopend verdiepingsaanbod, dat deels onderscheidend is van andere opleidingen. Daarbij valt wel op dat de twee specialisaties die de meeste studenten trekken (Politiek en Soevereiniteit en Global History and International Studies) thema's behandelen die landelijk breed vertegenwoordigd zijn. De 'originelere' specialisaties (Religion and Society en Medical and Health Humanities) zijn veel kleiner in termen van 'eigen' studentenaantallen. Het panel hoopt dat de opleiding in de komende jaren ook voor deze specialisaties een voldoende substantieel publiek zal weten te vinden.

Beoogde leerresultaten

Voor de bacheloropleiding zijn zes algemene academische beoogde leerresultaten en negen opleidings specifieke beoogde leerresultaten (hierna: eindtermen) geformuleerd die gelden voor beide afstudeerrichtingen. De eindtermen zijn verbonden met de Dublin-descriptoren. Een overzicht is te vinden in bijlage 1. Het panel vindt de formulering van de eindtermen adequaat. Het stelt dat het niveau, de oriëntatie en de inhoud van de eindtermen voldoen aan de algemene, internationaal geaccepteerde eisen die gesteld worden aan een wo-bacheloropleiding. Een sterk aspect is dat de eindtermen getuigen van een besef van de blijvende waarde van de opleiding in die zin dat deze studenten in staat moet stellen zichzelf later verder te kunnen blijven bekwamen in veranderende maatschappelijke functies en ook in hun oorspronkelijke vakgebied (zoals verwoord in de algemene eindterm 6 en de opleidings specifieke eindterm 9). Een minder gelukkige keuze vindt het panel dat de onderzoeksvaardigheden van de historicus over een aantal verschillende eindtermen verdeeld zijn, waardoor het integratieve aspect van deze vaardigheden ontbreekt. Het panel raadt aan om in de eindtermen sterker te benadrukken dat afgestudeerden ook de vaardigheid dienen te bezitten om vragen aan en interpretaties van primaire bronnen te relateren aan de historiografie en daarmee expliciet bij te dragen aan het academisch debat. Een

klein aandachtspunt, tot slot, is dat er voor de variant erfgoed vijf aanvullende eindtermen geformuleerd zijn, maar dat dat niet geldt voor de variant oudheid. Het lijkt passend om dit gelijk te trekken.

In de masteropleiding is sprake van drie eindtermen (met een aantal sub-eindtermen) die gelden voor alle vier de specialisaties, zie bijlage 1. Ook deze eindtermen zijn gerelateerd aan de Dublin-descriptoren en voldoen in basis aan de gestelde eisen voor wat betreft niveau en oriëntatie. Desalniettemin concludeert het panel dat de eindtermen een opfrisbeurt kunnen gebruiken. Zij zijn erg generiek en beknopt. De boven beschreven profielkeuzes komen er niet herkenbaar in terug. De vaardigheid om primaire bronnen te analyseren in dialoog met de historiografie is bijvoorbeeld zwak vertegenwoordigd in de eindtermen, terwijl theorie en historiografie in het opleidingsprofiel juist benoemd worden als gezamenlijke basis van de vier specialisaties. Het panel zou op dit punt graag een nadere uitwerking zien. Ook ligt het voor de hand om voor de vier specialisaties een aantal additionele eindtermen te formuleren waarin de inhoudelijke profielkeuzes tot uitdrukking komen. De eindtermen zouden bovendien duidelijker als (meetbaar) eindresultaat van de opleiding geformuleerd kunnen worden. In de huidige formulering ligt de nadruk meer op het proces dan op de uitkomst daarvan. Uit gesprekken tijdens de visitatie bleek dat het opleidingsmanagement de tekortkomingen van de eindtermen herkent en van plan is om daaraan op korte termijn te werken. Dat vindt het panel een positief signaal.

Afstemming op het beroepenveld

Vooralsnog is het niet gebruikelijk dat bachelorafgestudeerden direct naar de arbeidsmarkt uitstromen. De bacheloropleiding richt zich dan ook in de eerste plaats op het voorbereiden van studenten op een (research) masteropleiding Geschiedenis of een verwante masteropleiding. De masteropleiding leidt studenten op tot academische historici die terecht kunnen in een breed werkveld (overheid, onderwijs, culturele sector, bedrijfsleven). Beide opleidingen hechten er waarde aan om een positie in te nemen in het Amsterdamse cultureel-maatschappelijke veld en contacten te onderhouden met musea, archieven en andere hoofdstedelijke instellingen. Deze contacten worden binnen de opleiding ingezet, onder meer voor het realiseren van stagemogelijkheden. Dit stemt het panel tevreden. Vertegenwoordigers van het werkveld (inclusief alumni) kunnen naar inschatting van het panel nog wel systematischer worden betrokken bij het maken van keuzes rond de profilering en de daarvan afgeleide eindtermen en programmaonderdelen.

Overwegingen

De bacheloropleiding Geschiedenis heeft een breed profiel. Zowel de tweetalige als de Engelstalige afstudeerrichting geeft studenten een overzicht over de discipline, van oudheid tot heden, met de optie voor studenten om zich desgewenst verder te verdiepen in de varianten erfgoed en oudheid. De masteropleiding biedt studenten vier duidelijk geprofileerde specialisaties. De varianten in de bacheloropleiding en specialisaties in de masteropleiding sluiten aan bij de onderzoeksexpertise van de VU. Beide opleidingen besteden naar eigen zeggen speciale aandacht aan actuele internationale ontwikkelingen, conceptuele aspecten en de impact van digitalisering op de geschiedbeoefening. Wat het panel betreft zijn dit passende (alhoewel niet per se sterk onderscheidende) profielkeuzes. Niveau en oriëntatie van de geformuleerde eindtermen zijn adequaat, maar de gemaakte profielkeuzes zouden hierin nog sterker mogen doorklinken. Met name de eindtermen van de masteropleiding zijn gebaat bij precisering en uitbreiding. De opleiding wil hiermee in de komende periode aan de slag gaan.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Masteropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoet'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum bacheloropleiding

Op het moment van de visitatie was het bachelorcurriculum volop in beweging. De opleiding heeft als gevolg van budgettaire problemen en een afnemende stafomvang ingezet op een rationalisering van het onderwijsaanbod, met name van het keuzeonderwijs. Een parallelle ontwikkeling is de introductie van de afstudeerrichting History and International Studies (HIS). Vanaf studiejaar 2018-2019 kiezen studenten aan het begin van de opleiding ofwel voor de tweetalige afstudeerrichting Geschiedenis ofwel voor de volledig Engelstalige afstudeerrichting HIS. Beide afstudeerrichtingen delen een gemeenschappelijk basiscurriculum, aangevuld met eigen vakken. Ten opzichte van het programma van de afstudeerrichting Geschiedenis ligt er in het HIS-programma meer nadruk op mondiale geschiedenis, geschiedenis van internationale verhoudingen en de wisselwerking tussen geschiedenis en aanverwante sociale wetenschappen, met name culturele antropologie. De gezamenlijke overzichtsvakken in het eerste jaar kennen gedeelde (Engelstalige) hoorcolleges en eigen (Nederlands- dan wel Engelstalige) werkcolleges, waarin de eigen focus van de gekozen afstudeerrichting naar voren komt. Een kanttekening daarbij is dat studenten de afstudeerrichting HIS vooralsnog een te letterlijke kopie vinden van de tweetalige afstudeerrichting Geschiedenis. De opleiding doet er volgens het panel goed aan om de verschillen sterker aan te zetten en beter uit te leggen, met name wat betreft de onderscheidende internationale dimensie in HIS, waarbij het zich uiteraard realiseert dat de schaal van de opleiding te klein is voor een hoge mate van differentiatie tussen de beide richtingen. Op het moment van de visitatie was het eerste cohort HIS-studenten in het tweede jaar van de opleiding. Veranderingen in jaar 1 en een deel van jaar 2 hadden reeds hun beslag gekregen, terwijl het derde jaar deels nog ontwikkeld moest worden.

Een schematisch overzicht van het bachelorcurriculum is te vinden in bijlage 2. De drie studiejaar van de bacheloropleiding (180 EC) leggen elk een eigen accent. Het eerste jaar biedt studenten chronologische overzichtskennis van de Europese en mondiale geschiedenis, vanaf de oudheid tot het heden. Daarnaast richt het zich met vakken als *Academische Vaardigheden* en *Academic English* op de introductie van leervaardigheden. Naast de gedeelde vakken (48 EC) kennen Geschiedenis en HIS elk twee eigen vakken (12 EC). In het thematisch ingerichte tweede jaar lopen de programma's van Geschiedenis en HIS verder uiteen. Bovenop een gemeenschappelijke basis van twee theoretische vakken (*Theory of History* en *History of Knowledge*, samen 12 EC), waarvan het laatste gedeeld wordt met andere opleidingen van de faculteit, zijn er thematische modules geprogrammeerd. Studenten van Geschiedenis verdiepen zich in thema's als *Cultuur en macht* (een gedeeld vak met de opleiding Literatuur en Samenleving) en *Handel en kapitalisme*, en krijgen inleidingen in een aantal subdisciplines van de geschiedenis. Desgewenst kunnen zij via twee vakken in het tweede semester een accent leggen op oudheid of erfgoed, maar dit is niet verplicht. Studenten van HIS volgen naast thematische modules op het vlak van geschiedenis en internationale betrekkingen twee taalmodules naar keuze (12 EC in totaal). Het derde jaar staat in het teken van verbreding en verdieping. Studenten kiezen in het eerste semester een minor, lopen stage of studeren in het buitenland (30 EC). Het tweede semester staat in het teken van het afstuderen. Studenten volgen twee onderzoeksvakken in het leerstoelgebied waarin zij willen afstuderen (18 EC). Parallel daaraan nemen ze deel aan het scriptiecolloquium (3 EC) en schrijven ze een scriptie (9 EC).

Het panel vindt dat het curriculum als geheel een logische opbouw kent, van een eerste jaar met chronologische overzichtskennis, naar een thematisch tweede jaar en een verdiepend derde jaar. Het curriculum begint met een opvallend sterk en coherent eerste jaar. Dit (recent herziene) eerste jaar vormt volgens het panel een goede basis waarop in de twee latere jaren kan worden voortgebouwd. Om te zorgen voor een evenwicht tussen en geleidelijke progressie van kennis en vaardigheden onderscheidt de opleiding vier leerlijnen die zijn ontleend aan de Dublin-descriptoren

en een link leggen met de eindtermen. Dit zijn: (1) kennis van en inzicht in de geschiedenis, en de toepassing daarvan, (2) leervaardigheden en communicatie, (3) reflectie op het vakgebied: inzicht en oordeelsvorming, en (4) persoonlijke academische vorming: leervaardigheden en oordeelsvorming. Het panel kan zich vinden in de vier gedefinieerde leerlijnen, maar vindt dat deze door het curriculum heen beter opgebouwd kunnen worden om de samenhang van de opleiding verder te verstevigen. Uit de gesprekken stelt het vast dat voor studenten en docenten niet helder is met welke vakken de leerlijnen precies geassocieerd zijn. Onderdeel van het versterken van de leerlijnen is om de link tussen leerlijnen, vakken, leerdoelen en eindtermen te expliciteren, bijvoorbeeld in een curriculummatrix.

Een prominent gespreksonderwerp tijdens de visitatie was de opbouw in het onderzoeksvaardighedenonderwijs. Vakken die volgens de opleiding een rol spelen bij het oefenen van de verschillende stappen van de onderzoekscyclus zijn bijvoorbeeld het eerstejaarsvak *Academische Vaardigheden/Academic Skills* (Geschiedenis/HIS), de tweedejaarsvakken *Theory of History* (Geschiedenis/HIS) en *Revoluties* (Geschiedenis), en de derdejaars research seminars (Geschiedenis/HIS). Als directe voorbereiding op het schrijven van de scriptie volgen studenten het *Bachelorcolloquium*. Hoewel het panel in de invulling van het vaardighedenonderwijs goede elementen ziet, stelt het vast dat dit onderwijs duidelijker opgebouwd kan worden en gelieerd aan de leerlijnen en de niet-expliciet als onderzoeks- en schrijfvaardigheden aangegeven cursussen. De wenselijkheid daarvan wordt onderstreept door de bestudeerde eindwerken. Hoewel deze over het geheel genomen van voldoende niveau zijn, illustreren ze ook dat studenten het moeilijk vinden om de eigen onderzoeksresultaten aan het bredere historiografische debat te relateren. Dit pleit er volgens het panel voor om studenten vaker, en opéénvolgend, met de volledige onderzoekscyclus te laten oefenen.

Hiermee samenhangend viel het panel bij het bestuderen van het curriculum op dat een vak waarin studenten over een langere periode en binnen het onderzoeksgebied van een begeleidend docent hun onderzoeksvaardigheden van vraagstelling tot werkstuk oefenen ontbreekt. Bezwaarlijk is bovendien dat er op een cruciaal moment een gat in de onderzoeksvaardighedenleerlijn valt, doordat het eerste deel van jaar 3 (conform universitaire richtlijnen) volledig opgaat aan de minor. Er komt zo veel druk te liggen op de tweede helft van jaar 3: parallel aan het bachelorcurriculum en de scriptie zijn twee onderzoeksvakken (van elk 9 EC) geprogrammeerd die beide worden afgesloten met een paper van 3000 woorden. Als voorbereiding op de scriptie komen deze vakken feitelijk te laat, maar ze dragen wel bij aan de zware belasting van de student in het laatste semester van de opleiding. Bij gebrek aan ruimte in de eerste helft van jaar 3 ligt het wat het panel betreft voor de hand om de onderzoeksvakken in het tweede semester van jaar 2 te programmeren en de scriptie zelf te flankeren met lichtere vakken. De eindpapers van de onderzoeksvakken zouden verzwwaard mogen worden om een duidelijke hiërarchie in de tweedejaarspapers aan te brengen en de student een goede opstap naar de scriptie te bieden.

Over de inhoud van het curriculum is het panel verder tevreden. Uit bestudeerd materiaal blijkt dat de individuele vakken relevante thema's behandelen en een passend niveau kennen. De in Standaard 1 beschreven profielkeuzes ziet het panel voldoende terug in het curriculum. De mondiale blik van de opleiding blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de tijdvakcursussen in jaar 1 naast twee cursussen *European History* ook twee cursussen *World History* omvatten. Actualiteit en de relevantie van de geschiedbeoefening komen ook al direct in het eerste jaar aan bod in de vakken *Geschiedenis en Actualiteit* (afstudeerrichting Geschiedenis) en *Current Debates in Global History* (HIS). Beide aspecten dragen sterk bij aan de solide indruk die het eerste jaar maakt. De aandacht voor conceptuele aspecten van de geschiedbeoefening wordt zichtbaar in de tweedejaarsvakken *Theory of History* en *History of Knowledge*. Ook de gezochte aansluiting bij *digital humanities* en sociale wetenschappen is herkenbaar in het curriculum, zij het nog wat minimaal. Ook voor de profielkeuzes geldt echter dat van duidelijk opbouwende (leer)lijnen geen sprake lijkt te zijn. Het panel raadt de opleiding aan om hier nog eens goed naar te kijken. Een positief aspect is dat het curriculum ruimte biedt aan een stage (maximaal 12 EC). De studenten die hiervoor kiezen komen

naar het panel vaststelt terecht bij relevante instellingen. Het aantal gerealiseerde stages is echter nog klein.

Het panel constateert dat er een aantoonbare wisselwerking bestaat tussen onderzoek en onderwijs. Uit de gesprekken bleek bijvoorbeeld dat de onderzoeksvakken met name zijn opgezet om de expertise van de leerstoelgroepen aan studenten te presenteren en hen een voorproefje te geven op de specialisaties in de masteropleiding. Als zodanig zijn dit wat het panel betreft aantrekkelijke vakken. Docenten noemden ook de eigen minoren van de opleiding als curriculumonderdeel waarin zij veel van de eigen expertise kwijt kunnen. Het panel waardeert de rijkdom van dit minorenaanbod, maar vraagt zich tegelijkertijd af of het verstandig is om veel tijd en middelen te investeren in dit onderwijs, zeker aangezien het merendeel van de eigen studenten minoren buiten de deur volgt. Hierdoor bestaat het gevaar dat de in de externe minoren aangeboden vaardigheden niet als gegarandeerde leermomenten in het major-curriculum gezien kunnen worden en omgekeerd kan de aanwezigheid van niet-Geschiedenis studenten de leerlijnen in de eigen minorvakken onder druk zetten. Wat het panel betreft ligt het meer voor de hand dat de opleiding zich concentreert op het kerncurriculum.

Concluderend stelt het panel vast dat de opleiding, mede als gevolg van de introductie van HIS en in de context van budgettaire beperkingen, middenin een veranderingsproces zit. Op het moment van het visitatiebezoek was het nieuwe curriculum nog niet volledig uitgekristalliseerd. Wijzigingen hadden met name hun beslag gekregen in jaar 1 en wijzigingen in jaar 2 en 3 stonden nog op stapel. Uit de gesprekken is het panel duidelijk geworden dat de opleiding met een kleine staf en beperkte studentenaantallen moet roeien met de riemen die zij heeft. Een consequentie daarvan is dat een aantal vakken wordt gedeeld met andere opleidingen. Het panel heeft begrip voor deze situatie en vindt dat de opleiding op een verantwoorde manier zoekt naar dwarsverbanden. Het denkt wel dat er nog winst te behalen valt op het vlak van het in gezamenlijkheid nadenken over het curriculum en de doorontwikkeling daarvan. Het merkte in de gesprekken dat docenten geneigd zijn om vanuit het eigen vak en niet zozeer vanuit het grotere geheel te spreken. Wat het panel betreft zou het goed zijn om een coördinator aan te wijzen die het overzicht over het geheel van vakken en leerlijnen houdt en zo nodig sturend optreedt in het borgen van de vastgestelde leerlijnen in het onderwijsaanbod. Uit de gesprekken bleek dat deze verantwoordelijkheid momenteel buiten het takenpakket van de bachelorcoördinator valt.

Curriculum masteropleiding

Het eenjarige mastercurriculum (60 EC, zie bijlage 2 voor het curriculumoverzicht) bestaat uit een gemeenschappelijk kerncurriculum (24 EC), specialisatievakken (12 EC), een keuzeruimte (6 EC) en de combinatie van het *Mastercolloquium* en de scriptie (samen 18 EC). In het eerste semester volgen studenten vier vakken gezamenlijk. Daarin komt de gemeenschappelijke theoretisch-historiografische basis naar voren. In het introductievak *From Source to Public* maken studenten, die niet allemaal een bacheloropleiding Geschiedenis hebben gevolgd, op interactieve wijze kennis met het traject van historische kennisvorming tot kennisdisseminatie. In het historiografisch vak *Key Works in Contemporary Historical Thought* worden werken besproken die in de laatste vijftig jaar voor historiografische debatten en verschuivingen hebben gezorgd. In het vak *History and Theory* denken de studenten na over theoretische aspecten van hun discipline aan de hand van recente theoretische artikelen. Het onderzoeksvak *Race, Religion and Profit* is bedoeld om historische thema's te benaderen aan de hand van archivalia, aansluitend bij lopend onderzoek van de docenten. Naast en volgend op de verplichte vakken volgen studenten een specialisatievak (6 EC) en een specialisatietutorial met zo'n 1-4 studenten (6 EC), behorend bij de gekozen specialisatie. Studenten die niet voor een van de vier specialisaties willen kiezen stellen zelf een 'vrij programma' samen uit het volledige aanbod van specialisatievakken. In de keuzeruimte kiezen studenten ofwel voor een extra vak of tutorial of voor een stage. Het *Mastercolloquium* loopt als lint door het hele jaar en is bedoeld om studenten voor te bereiden op de scriptie. Ook speelt het vak een rol bij het in stand houden van het cohort op het moment dat studenten uit elkaar gaan voor de specialisaties.

De opbouw van de masteropleiding is wat het panel betreft navolgbaar. De opleiding kiest bewust voor een vrij groot kerncurriculum dat een gemeenschappelijke basis legt en de cohortvorming versterkt. Om ervoor te zorgen dat er toch genoeg specialisatiespecifieke verdieping mogelijk is, kunnen studenten een deel van de algemene vakken (bijvoorbeeld te schrijven papers) specialisatiespecifiek invullen. De balans tussen algemene vakken, specialisatievakken en het scriptietraject vindt het panel daarmee in orde. Ook over de inhoud en het niveau van de vakken is het tevreden. Het curriculum biedt studenten zowel inhoudelijke en conceptuele verdieping als een maatschappelijke oriëntatie. De toenemende aandacht voor publieksgeschiedenis is wat het panel betreft een sterk punt, evenals de geboden optie van het volgen van een stage. Studenten lieten zich tegen het panel positief uit over de opbouw, structuur en inhoud van het curriculum. Degenen die ook de bacheloropleiding geschiedenis van de VU gevolgd hebben zien een stijgende lijn in wat er van studenten verwacht wordt. Het geschiedtheoretische vak *History and Theory* noemden zij als voorbeeld van een mastervak dat duidelijk verdieping aanbrengt ten opzichte van het equivalent in de bacheloropleiding.

De opleiding vindt het belangrijk dat het onderwijs onderzoeksgestuurd is. In de vakken ziet het panel de wisselwerking tussen onderwijs en onderzoek voldoende terug, met name in de specialisatievakken en de verplichte vakken *From source to Public* en *Race, Religion and Profit*. De thematiek van deze laatste twee vakken (op dit moment respectievelijk *tensions of empire* en *slavery, abolition and compensation*) verschuift periodiek en sluit altijd aan bij de onderzoeksexpertise van stafleden. Een terugkerend thema in zowel studentenhoofdstuk als het gesprek met studenten was dat studenten van de specialisatie Politiek en Soevereiniteit de huidige invulling van de twee thematische vakken en met name van het onderzoeksvak niet optimaal vinden aansluiten bij de eigen specialisatie. Dit is volgens het panel een punt om mee te nemen bij het vaststellen van de thematiek voor komende jaren.

In de gesprekken heeft het panel in het bijzonder stilgestaan bij de voorbereiding van studenten op het schrijven van de scriptie. Naast het *Mastercolloquium* spelen de vakken *Theory and History* en *Race, Religion and Profit* en het specialisatievak daarbij een rol. *Theory and History* draagt bij aan begrip van de rol van conceptuele aspecten binnen de geschiedbeoefening, terwijl *Race, Religion and Profit* studenten gelegenheid geeft om onder begeleiding van een docent de volledige onderzoekscyclus te doorlopen; aan de hand van eigen archiefonderzoek schrijven zij een onderzoekspaper van 6000 woorden. Ook het specialisatievak is gericht op de verschillende stappen in de onderzoekscyclus en leidt (behalve in de specialisatie Religion and Society) tot een onderzoekspaper. Het panel concludeert dat er sprake is van een opbouw in onderzoeksvaardigheden, maar dat het goed zou zijn om deze nader te expliciteren. Uit de gesprekken bleek dat niet alle docenten zich bewust zijn van de grotere verbanden in de opleiding. Net als in de bacheloropleiding pleit dit voor het bevorderen van eigenaarschap van het curriculum onder docenten met de hulp van een sturende coördinator.

Docenten vertelden het panel dat er binnen het docententeam uitgebreid gesproken is over het onderscheid tussen bachelor- en masterscripties. Het verschil in verwachtingen zit volgens hen met name in de mate waarin de student eigen (archief)onderzoek doet. Bachelorscripties zijn vooral historiografisch van opzet; van studenten wordt verwacht dat zij op adequate wijze de *status quaestionis* bespreken. Masterscripties, daarentegen, dienen gebaseerd te zijn op grondig bronnenonderzoek; studenten worden geacht historiografie en bronnenonderzoek samen te brengen en een positie in te nemen in het debat. Echter, deze verwachtingen kunnen wat het panel betreft duidelijker worden gecommuniceerd en sterker als richtsnoer worden gehanteerd bij de begeleiding en beoordeling van scripties. Het panel vindt de scriptierichtlijnen niet erg helder ten aanzien van de bestaande verwachtingen en merkte dat studenten zich daar ook niet volledig van bewust zijn. De bestudeerde scripties vindt het panel van voldoende niveau, maar het concludeert dat studenten er niet allemaal goed in slagen om de bevindingen en interpretaties van primaire bronnen te relateren aan het bredere historiografische debat. Het ligt daarom voor de hand om dit aspect zwaarder aan te zetten in het onderzoeksvaardighedenonderwijs en hieraan ook in de begeleiding en richtlijnen speciale aandacht te geven.

Leeromgeving

De bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de VU zijn op dit moment (met een bachelorinstroom van 66 studenten en een masterinstroom van 29 studenten in 2019) de kleinste geschiedenisopleidingen van Nederland. Studenten benoemden deze kleinschaligheid bijna unaniem als één van de sterkste punten van de opleidingen. Studenten en docenten kennen elkaar persoonlijk en de onderlinge contacten zijn laagdrempelig. Dit draagt ertoe bij dat studenten de leeromgeving als veilig ervaren en zich onderdeel voelen van een gemeenschap. De opleidingen zetten in alle studiejaren sterk in op de binding van studenten met de opleiding. Deze wordt onder meer bevorderd door het organiseren van extracurriculaire activiteiten, vaak in samenwerking met de actieve studievereniging Merlijn.

De kleine studentaantallen hebben ook een keerzijde. Door een gebrek aan kritische massa staat (met name) het keuzeonderwijs onder druk. In de bacheloropleiding speelt dit vooral voor de afstudeerrichting Geschiedenis, die minder studenten trekt dan de nieuwe Engelstalige afstudeerrichting HIS. Ten opzichte van HIS biedt Geschiedenis studenten een kleiner keuzeaanbod, zo benadrukten studenten tijdens de visitatie. In de masteropleiding valt op dat het kleine aantal studenten zeer ongelijk over de vier masterspecialisaties verdeeld is. De twee grootste specialisaties, Global History and International Studies en Politiek en Soevereiniteit, trekken samen de overgrote meerderheid van de studenten. De beide andere afstudeerrichtingen hebben nauwelijks eigen studenten en moeten het vooral hebben van (externe) zij-instromers en keuzevakstudenten. Deze aspecten overwegende, raadt het panel aan om de balans tussen verschillende afstudeerrichtingen en specialisaties goed in de gaten te houden. Bovendien vindt het panel het van groot belang dat de faculteit beide opleidingen optimaal ondersteunt in de werving van studenten en die, in nauwe consultatie, volop ruimte geeft om de werving zodanig in te richten als de opleiding het meest effectief lijkt. Het is hoopgevend dat de instroom recent is aangetrokken en nu dient met alle mogelijke middelen bevorderd te worden dat deze trend doorzet.

De onderwijsvisie van de beide opleidingen geschiedenis sluit aan bij de overkoepelende onderwijsvisie van de VU. Kernwaarden in deze visie zijn persoonlijk, kleinschalig onderwijs met aandacht voor de individuele student, open communicatie van ideeën en een gedeelde verantwoordelijkheid van docent en student voor het succes, de kwaliteit en de maatschappelijke waarde van het onderwijs. De VU streeft naar een *mixed classroom*, waarin studenten met verschillende nationale, etnische, religieuze, gender- en sociaaleconomische achtergronden samen met, en van elkaar, leren. De geschiedenisopleidingen operationaliseren het concept van de *mixed classroom* door Nederlandse en internationale studenten in staat te stellen om over culturele grenzen heen te kijken en historische verschijnselen en debatten vanuit diverse perspectieven te bespreken in de studie. Van docenten wordt gevraagd dat zij oog hebben voor interculturele sensitiviteiten en de dialoog tussen studenten met verschillende perspectieven faciliteren en stimuleren. Het panel vindt dit mooie uitgangspunten voor het onderwijs.

De werkvormen die de opleidingen inzetten zijn passend. Gangbaar zijn met name hoor- en werkcolleges en (in de masteropleiding) *tutorials*. Deze werkvormen zijn voldoende kleinschalig. Werkcolleges omvatten in de regel maximaal 20-30 studenten (maar zijn in de praktijk vaak kleiner), masterspecialisatievakken tellen 5-15 studenten en specialisatietutorials veelal niet meer dan 1-4 studenten. Naar het panel constateert is er een fijne scheidslijn tussen kleinschalig onderwijs en té kleinschalig onderwijs. De opleidingen dienen in de gaten te houden dat de kleine studentaantallen in sommige vakken niet ten koste gaan van de mogelijkheid om een groepsdiscussie te voeren. Studenten signaleren ook dat er in de masteropleiding geen sterk didactisch onderscheid is tussen hoor- en werkcolleges, ook omdat de groepsgrootte in beide werkvormen vaak sterk vergelijkbaar is. Een betere afbakening, die duidelijk aan studenten communiceert welke leerdoelen met welke leervorm verbonden zijn, lijkt hier op zijn plaats. Een verwant punt dat meermaals ter sprake kwam, is dat studenten vinden dat de mate waarin in werkcolleges daadwerkelijk discussie ontstaat sterk wisselt. Studenten wijten dit aan de uiteenlopende didactische vaardigheden van docenten. Wat het panel betreft zouden de opleidingen kunnen streven naar een structurelere en intensievere uitwisseling van *best practices*

waar het aankomt op het gebruik van activerende onderwijsvormen. Tot slot stellen studenten vast dat de opleidingen met name inzetten op individuele zelfstudie; van groepswork is nauwelijks sprake. Het panel is het met studenten eens dat de opleidingen kunnen overwegen om enige groepsopdrachten te programmeren. Zo krijgen studenten gelegenheid om te werken aan vaardigheden op het vlak van samenwerking, communicatie en leiderschap.

Internationalisering en diversiteit

Het panel constateert dat de bacheloropleiding in de afgelopen periode belangrijke stappen heeft gezet op het vlak van internationalisering. In de vorm van de afstudeerrichting HIS biedt deze inmiddels een volledig Engelstalig programma aan. Hiermee is de variatie in geografische afkomst van studenten sterk toegenomen: ongeveer tweederde van de HIS-instromers komt van buiten Nederland en iets minder dan een kwart van de internationale studenten komt van buiten Europa. Dat vindt het panel een goede prestatie. Het stelt met waardering vast dat de start van HIS heeft geleid tot een (zeer welkome) toename van de studentaantallen en dat HIS bovendien in sterke mate bijdraagt aan de operationalisering van het concept van de *mixed classroom*. Uit de gesprekken bleek dat studenten en docenten een duidelijke meerwaarde hiervan zien in de discussies die in de werkcolleges tot stand komen. Met de komst van internationale studenten heeft de opleiding nieuwe bronnen en andere perspectieven aangeboord die verrijkend werken voor studenten.

Over de inzet van de Engelse dan wel de Nederlandse taal heeft de bacheloropleiding goed nagedacht. Studenten van de tweetalige afstudeerrichting Geschiedenis krijgen in het eerstejaarsvak *Academic English* de basis aangereikt voor het volgen van Engelstalig academisch onderwijs. Hoorcolleges worden in deze afstudeerrichting altijd in het Engels gegeven en werkcolleges in het Nederlands. Toetsen en werkstukken mogen studenten naar keuze in het Engels of Nederlands maken. Zij worden daarmee voldoende voorbereid op het Engelstalige masteronderwijs én op een grotendeels Nederlandstalige arbeidsmarkt. Om geen valse verwachtingen te wekken onder aanstaande studenten zou de tweetaligheid van de afstudeerrichting Geschiedenis in de werving wel sterker onderstreept kunnen worden volgens het panel. Een sterk aspect van de Engelstalige afstudeerrichting HIS is dat studenten twee taalvakken volgen uit de minor Learning Foreign Languages of de minor English. Dit vanuit de gedachte dat taal een goede ingang is voor verdere verdieping in andere culturen.

In het studentenhoofdstuk en het gesprek met het panel vroegen studenten aandacht voor enkele verbeterpunten rond de nieuwe Engelstalige afstudeerrichting. Studenten merkten op dat sommige docenten, evenals studenten, onwennig zijn in het Engels. Het panel stelt vast dat de opleiding zorg draagt voor de formele scholing van docenten in Engelse taalvaardigheid en hen intervisie aanbiedt die specifiek gaat over het verzorgen van Engelstalig onderwijs. Desalniettemin ligt het voor de hand dat docenten en studenten moeten wennen aan de nieuwe situatie. Studenten tekenden bovendien aan dat het talenonderwijs binnen HIS is afgestemd op Nederlandse studenten die een andere taal leren, niet zozeer op internationale studenten die deels een ander beginniveau hebben. Het panel adviseert de opleiding om hier nog eens naar te kijken.

Voor de masteropleiding geldt dat drie van de vier specialisaties (Politiek en Soevereiniteit uitgezonderd) volledig in het Engels worden aangeboden. De opleiding trekt echter weinig internationale studenten en kan (nog) niet profiteren van de voordelen van een *mixed classroom*. Sommige studenten vinden dat er op dit moment eigenlijk te weinig reden is voor volledig Engelstalig onderwijs, zeker aangezien dat wat hen betreft ten koste gaat van de bereikte diepgang. Het panel heeft begrip voor dit standpunt maar vindt dat de opleiding toch goede praktische en inhoudelijke redenen heeft om te kiezen voor Engelstaligheid. Het ligt in de lijn der verwachting dat de samenstelling van de studentenpopulatie verandert wanneer de eerste afgestudeerden van de bachelor-afstudeerrichting HIS in 2021-2022 doorstromen naar de masteropleiding. Tegelijkertijd wil de opleiding ook zelfstandig sterker inzetten op internationale werving. Dat lijkt het panel verstandig.

De opleidingen zijn zich ervan bewust dat internationalisering maar een gedeeltelijk antwoord is op het streven naar een diverse studentenpopulatie en een *mixed classroom*. Ook in bredere zin kan toegewerkt worden naar de representatie van verschillende nationale, etnische, religieuze en sociaaleconomische achtergronden. Het panel constateert dat het aantal studenten én docenten met een migratieachtergrond nog bescheiden is, ondanks de inclusieve en emancipatoire reputatie van de VU als geheel. Het moedigt de opleidingen aan om concrete actie te ondernemen om tot nu toe ondervertegenwoordigde groepen gerepresenteerd te krijgen.

Studeerbaarheid en studiebegeleiding

Het panel stelt vast dat de studeerbaarheid van beide opleidingen in orde is. Studenten lieten het panel weten dat het haalbaar is om het programma in de daarvoor staande tijd af te ronden. Van specifieke struikelvakken is geen sprake. Wel komt het geregeld voor dat scriptie en stage voor vertraging zorgen, zeker wanneer studenten beide onderdelen combineren. Om het scriptieproces beheersbaar te houden, programmeren beide opleidingen een colloquium. Dat geeft studenten structuur en helpt om uitloop te voorkomen/beperken. Het panel waardeert dat de beide opleidingen gehoor hebben gegeven aan het advies van het vorige panel om het lopen van stages te bevorderen. Het wijst er wel op dat het aanbod van masterstages van 6 EC beperkt is. Studenten zien zich al snel genoodzaakt om voor een groter project te kiezen en stoppen dus meer uren in de stage dan zij gehonoreerd krijgen in studiepunten. Dat relatief weinig studenten voor een stage kiezen, zou hier (mede) mee te maken kunnen hebben. Het panel raadt de opleiding aan om dit te onderzoeken en deze opzet eventueel te heroverwegen.

De rendementen van de bacheloropleiding zijn beter dan die van de masteropleiding. Van de herinschrijvers van bachelorcohort 2016 studeerde 58% nominaal af. Voor mastercohort 2018 lag het rendement na 1 jaar op 14%. De uitval in het eerste jaar van de bacheloropleiding is aanzienlijk, met een volgens de opleiding moeilijk verklaarbare piek in 2017-2018 (59%). Voor 2018-2019, het jaar waarin de Engelstalige afstudeerrichting van start ging, valt op dat internationale studenten ongeveer even vaak uitvielen als Nederlandse studenten (23% versus 18%). Volgens de studieadviseur golden daarbij voor beide groepen vergelijkbare redenen, namelijk een combinatie van verkeerde verwachtingen, persoonlijke problemen en onduidelijkheid van het beroepsperspectief. De hoge uitval onder internationale studenten is volgens het panel een signaal dat serieus genomen moet worden. De opleiding besteedt veel tijd en moeite aan het binnenhalen van internationale studenten en het is zonde om deze (vaak juist erg gemotiveerde) studenten te verliezen. Het gevaar bestaat bovendien dat de uitval het internationale imago dat de bacheloropleiding net aan het opbouwen is ondermijnt.

Naar aanleiding van een aanbeveling van het vorige visitatiepanel hebben de opleidingen maatregelen genomen om het rendement te verhogen. Een belangrijk onderdeel daarvan is dat er meer aandacht uitgaat naar studiebegeleiding. Het huidige panel stelt met genoegen vast dat hierin flink is geïnvesteerd. Beide opleidingen kennen een mentoraat dat bedoeld is om potentiële problemen snel te signaleren en aan te pakken. Het zelfevaluatierapport stelt dat het mentoraat in de bacheloropleiding recent is uitgebreid naar alle studiejaar. Bachelorstudenten krijgen een docent-mentor toegewezen die in principe gedurende de gehele opleiding hun gesprekspartner blijft. In het eerste jaar voeren zij minimaal drie keer per jaar mentorgesprekken, in de latere studiejaar neemt de frequentie wat af, maar kunnen studenten wel naar behoefte terecht bij de mentor. Masterstudenten voeren ten minste tweemaal één-op-één gesprekken met hun mentor.

Het panel vindt dat het systeem van studiebegeleiding er goed uitziet, maar concludeert tegelijkertijd dat nog niet alle bachelorstudenten de beschreven procedures als realiteit herkennen. Zij vinden de mentor na het eerste jaar vrij onzichtbaar en kloppen volgens het studentenhoofdstuk eerder aan bij andere studenten, vakcoördinatoren of de studieadviseur. Over de studieadviseur zijn studenten enthousiast. Zij karakteriseren haar als benaderbaar en betrokken. Wat het panel betreft zou de studieadviseur een betekenisvolle rol kunnen spelen in het binnen de poort houden van studenten, ware het niet dat zij maar liefst 20 opleidingen en 1100 studenten moet bedienen. Onder die omstandigheden, die sterk afwijken van wat elders

gebruikelijk is, kan opleidingsspecifieke inhoudelijke begeleiding van de studieadviseur niet verwacht worden. Het panel vindt een verbetering in de positie van de studieadviseur een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast verdienen het verbeteren van de zichtbaarheid en het functioneren van het mentoraat in de nabije toekomst aandacht.

Docenten

Over de kwaliteit van docenten is het panel positief. Het onderwijs in bachelor- en masteropleiding wordt verzorgd door deskundige en bevoegen stafleden. De docenten vormen samen een hecht team dat zich committeert aan het bieden van goed onderwijs. Voor de recente curriculumherzieningen bestaat naar indruk van het panel groot draagvlak onder docenten. In de didactische scholing van docenten hebben de opleidingen sinds de vorige visitatie een inhaalslag gemaakt. Vrijwel alle docenten (96%) beschikken inmiddels over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Drie docenten (11%) hebben ook een Senior kwalificatie Onderwijs behaald. Alle docenten zijn gepromoveerd en actief betrokken bij lopend onderzoek. Studenten lieten zich tijdens de visitatie lovend uit over hun docenten, die zij karakteriseerden als kundig op hun vakgebied, hulpvaardig en geïnteresseerd in de student.

De voor de opleidingen beschikbare formatie is een punt van zorg voor het panel. Het stelt vast dat het docententeam in de afgelopen jaren kleiner geworden is als gevolg van afnemende studentenaantallen. In de context van krimp hebben de overgebleven docenten meer taken op zich moeten nemen en is de werkdruk gestegen. Daarbovenop kwam het extra werk dat voortvloeide uit curriculumwijzigingen. De sinds vorig jaar snel gegroeide studentenaantallen bieden hier niet direct soelaas. De werkdruk voor zittende docenten neemt eerst verder toe voor er – met enkele jaren vertraging – middelen beschikbaar komen om de formatie uit te breiden. Een verwant aandachtspunt is de aansturing binnen de opleiding. Het panel heeft begrepen dat de faculteit er om financiële redenen nog niet in is geslaagd om een al enige tijd geleden opengevallen en inhoudelijk cruciale hoogleraarpost in te vullen. Twee verdere gezichtsbepalende hoogleraren hebben in de komende periode andere verplichtingen waardoor zij niet/nauwelijks beschikbaar zijn voor de opleidingen. Ook hier lijkt nog geen direct zicht op vervanging. Volgens het panel leidt dit tot een potentieel risicovolle situatie. Een vitaal, goed aangestuurd docententeam is van groot belang om de recente groei te verduurzamen en zo de toekomst van de opleidingen veilig te stellen. In een gesprek met het panel karakteriseerde de decaan het vakgebied geschiedenis als belangrijke steunpilaar van de geesteswetenschappen. Sterke geschiedenisopleidingen zijn wat hem betreft essentieel voor elke bloeiende geesteswetenschappenfaculteit. Een noodzakelijk gevolg van deze constatering is volgens het panel dat het faculteitsbestuur al het mogelijke zal doen om de opleidingen in deze fase van consolidatie de benodigde financiële ondersteuning te bieden.

Overwegingen

Het panel is er voor beide opleidingen van overtuigd dat het programma, de leeromgeving en het docententeam instromende studenten in staat stellen om de beoogde leerresultaten te realiseren.

Het curriculum van de bacheloropleiding is sterk in beweging door de recente introductie van de internationale afstudeerrichting HIS en de rationalisering van het onderwijsaanbod. Veranderingen hebben inmiddels hun beslag gekregen in jaar 1, maar de vernieuwing van jaar 2 en 3 is nog in volle gang. Over het vernieuwde eerste jaar is het panel onverdeeld positief. De opleiding zet hier een solide basis neer, waarin het opleidingsprofiel goed doorklinkt. Het panel verwacht dat de opleiding door het consequent doortrekken van leerlijnen en profielkeuzes een even goed resultaat kan bereiken voor de latere leerjaren. Een bijzonder aandachtspunt is het onderzoeksvaardighedenonderwijs, dat naar oordeel van het panel evenwichtiger opgebouwd kan worden. Inhoud en niveau van bestudeerde vakken zijn wat het panel betreft passend. Het mastercurriculum zit volgens het panel logisch in elkaar, met voldoende aandacht voor zowel inhoudelijke en conceptuele verdieping als de actualiteit van de geschiedbeoefening. Ook hier geldt dat de nu vrij impliciete leerlijnen in het curriculum, en met name de onderzoeksleerlijn, geëxpliciteerd kunnen worden. Het panel vindt het belangrijk dat het curriculum – sterker dan nu het geval is – als een integraal geheel benaderd wordt en niet als een verzameling van individuele

vakken. Docenten nemen naar het panel vaststelt verantwoordelijkheid, maar doen dit vaak op eigen kracht en in hun eigen vak. Voor beide opleidingen ziet het mogelijkheden om het overzicht over het curriculum beter te bewaren en het eigenaarschap van docenten te versterken.

Aan de basis van de onderwijsleeromgeving staat een goed uitgewerkte onderwijsvisie. Een belangrijk concept daarbinnen is de *mixed classroom*, waarin studenten met verschillende achtergronden samen met en van elkaar leren. Met de start van de goed doordachte internationale afstudeerrichting HIS heeft de bacheloropleiding tot genoegen van studenten en docenten een belangrijke stap gezet richting een meer gemengde studentenpopulatie en een stimulerende uitwisseling van perspectieven. De masteropleiding is nog niet zover, maar hoopt met een combinatie van geïntensiveerde internationale werving en doorstroom vanuit de bacheloropleiding ook een internationale studentenpopulatie te trekken. Kleinschaligheid is volgens het panel voor beide opleidingen een zeer belangrijke kracht: de overzichtelijke omvang van de opleidingen maakt persoonlijke contacten en kleinschalige onderwijsvormen mogelijk. Studenten en docenten benoemden dit als een belangrijk pluspunt van de opleidingen. Tegelijkertijd draagt de kleinschaligheid ook risico's in zich, waarbij het panel bijvoorbeeld denkt aan masterspecialisaties die nauwelijks studenten trekken, aan colleges die zo klein zijn dat discussie nauwelijks nog tot stand kan komen en aan docenten die zoveel verschillende taken op zich moeten nemen dat zij gebukt gaan onder een hoge werkdruk. Wat het panel betreft is belangrijk dat de opleidingen in de komende periode inzetten op beheerste groei. De ingezette opwaartse trend dient geconsolideerd te worden, waarbij de opleidingen er (onder meer met een goed functionerend systeem van studiebegeleiding) op letten dat ingestroomde studenten ook daadwerkelijk voor de opleidingen behouden blijven.

De vakkundige en gemotiveerde docenten zijn een belangrijke kracht van beide opleidingen, maar tegelijk benadrukt de huidige omvang van het docententeam ook de nog voortbestaande kwetsbaarheid. Om de opleidingen de gelegenheid te geven om de dip in studentenaantallen te boven te komen en zichzelf opnieuw uit te vinden, is het wat het panel betreft nodig om het docententeam weer op sterkte te brengen en de overleg- en beslisstructuur tussen coördinator, opleidingscommissie, docententeam en hoogleraren verder te articuleren. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleidingen, als zij daartoe de kans krijgen, een grote veerkracht kunnen laten zien.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Masteropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoet'.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De kaders voor de toetsing zijn recent aangescherpt. Naar aanleiding van de herziening van het VU-brede Toetskader (2018) is ook het toetsbeleid van de Faculteit der Geesteswetenschappen aangepast (2018). Het systeem van toetsing van de opleidingen volgt de universitaire en facultaire uitgangspunten. Beide opleidingen hebben een eigen toetsplan dat het systeem van toetsing beschrijft. De toetsplannen bevatten bovendien een schema dat voor elk vak aangeeft welke toetsvormen gehanteerd worden en aan welke eindtermen deze bijdragen. Het voornaamste uitgangspunt van het gehanteerde systeem van toetsing is dat de kwaliteit van toetsing begint met en steunt op de kwaliteit van examinatoren. Deze dienen een BKO behaald te hebben en gepromoveerd te zijn. Om het systeem van toetsing verder te standaardiseren en systematiseren is het Digitaal Onderwijsdossier (DOD) ingevoerd. Voor elke module wordt een dossier samengesteld, waarin onder meer de modulehandleiding, toetsen en beoordelingsmatrijzen bewaard worden.

Het panel vindt dat de opleidingen sinds de vorige visitatie goede stappen hebben gezet op het vlak van toetsing. De opleidingen kennen adequate uitgangspunten voor de toetsing en geven daaraan, voor zover het panel kan vaststellen, op zorgvuldige wijze uitvoering. Voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van toetsing hebben de opleidingen voldoende oog. Nieuw is dat in de toetsconstructie standaard het vierogenprincipe wordt toegepast. Een collega-examinator controleert met behulp van een checklist of de toets en de beoogde beoordelingssystematiek voldoen aan de eisen van validiteit en betrouwbaarheid. Het voorblad van het tentamen vermeldt zowel de naam van de examinerator als die van de uitvoerder van deze collegiale check. Een toets geldt als bruikbaar wanneer deze past bij de leerstof en bij de groepsgrootte en onderwijsvorm. Om de objectiviteit en betrouwbaarheid van de beoordeling te realiseren worden schriftelijke toetsen nagekeken aan de hand van een antwoordmodel. Voor andere schriftelijke toetsvormen worden van tevoren beoordelingscriteria opgesteld. Bij een mondeling tentamen is een tweede beoordelaar aanwezig of wordt een bandopname gemaakt. Desgewenst kan de student zich door een toehoorder laten vergezellen. Ter bevordering van de transparantie worden studenten via de digitale leeromgeving, de studiegids en -handleiding op de hoogte gebracht van de leerdoelen, de toetsvormen en de toetsmomenten.

Studenten lieten zich tegenover het panel hoofdzakelijk positief uit over de toetsing. Zij bevestigden dat docenten hen goed voorbereiden op tentamens, bijvoorbeeld aan de hand van proeftentamens/oefenvragen of vragenuurtjes. De tentaminering sluit wat hen betreft in de regel goed aan op de bestudeerde stof. Bachelorstudenten nuanceerden wel de claim uit het toetsplan dat er na de afname van het tentamen altijd sprake is van een nabespreking: volgens studenten moet voor inzage van het tentamen een individuele afspraak gemaakt worden, waardoor de meeste studenten hun tentamen nooit terugzien. Zij zouden graag zien dat er een vast inzagemoment plaatsvindt. Het panel onderschrijft deze wens. Tot tevredenheid van het panel gaven bachelor- en masterstudenten wel aan dat er op papers altijd feedback wordt gegeven.

Gangbare toetsvormen in de bacheloropleiding zijn tussentijdse schriftelijke opdrachten, schriftelijke tentamens (open vragen/meerkeuzevragen), papers en mondelinge presentaties. Elk vak heeft ten minste twee toetsmomenten, vaak een tentamen en een paper. Wat het panel betreft sluiten de gehanteerde toetsvormen aan op de vakspecifieke leerdoelen. Een punt van aandacht is dat de opleiding de grotere lijn in de toetsing beter zou kunnen bewaken. Het panel heeft de indruk dat op vakniveau wordt bepaald welke behoefte er bestaat qua toetsing, waardoor er over het geheel genomen erg veel wordt getoetst. Studenten gaven als voorbeeld dat zij bij meerdere vakken elke week schriftelijke opdrachten (handboekvragen, essays) moeten inleveren. Dat leidt tot een stevige toetsdruk, bij zowel studenten als docenten. Met name in de papers die studenten schrijven als voorbereiding op de uiteindelijke scriptie kan volgens het panel over de hele opleiding heen meer lijn worden aangebracht, zeker in jaar 2 van de bacheloropleiding.

Veelgebruikte toetsvormen in de masteropleiding zijn presentaties die zowel als formatieve en summatieve toetsvorm worden ingezet, mondelinge en schriftelijke tentamens en papers. Het panel vindt deze toetsvormen passend. Het waardeert dat de opleiding gebruikt maakt van mondelinge tentamens, een toetsvorm die elders meestal is komen te vervallen. Studenten en docenten zijn enthousiast over de manier waarop deze toetsvorm wordt ingezet. In het vak *History and Theory* heeft het mondeling tentamen bijvoorbeeld de vorm van een intellectueel debat. De ervaring van docenten leert dat studenten daardoor in een andere (maar evenzeer pedagogisch verantwoorde vorm) dan in een paper of schriftelijk tentamen de gelegenheid krijgen om hun kennis te etaleren. Studenten benoemen ook de aandacht voor mondelinge presentaties en *peer feedback* als positieve punten. De kwaliteit van tijdens de visitatie bestudeerde voorbeeldtoetsen van de bachelor- en masteropleiding vindt het panel passend.

Scriptiebeoordeling

Beide opleidingen worden afgesloten met een schriftelijk eindwerk: de bachelorscriptie (9 EC) en de masterscriptie (18 EC). Voor beide eindwerken geldt een sterk vergelijkbare

beoordelingsprocedure. Daarbij zijn steeds twee verschillende beoordelaars betrokken, de begeleider en een tweede lezer. Die laatste is afkomstig uit een andere leerstoelgroep dan de begeleider en niet betrokken geweest bij de begeleiding. De beoordelaars vullen, onafhankelijk van elkaar, een beoordelingsformulier in. Indien zij er niet in slagen tot een eensluidend oordeel te komen dan wijst de examencommissie een derde beoordelaar aan. Ook wanneer het oordeel van de beide lezers twee of meer punten verschilt, schakelt de examencommissie een derde lezer in. In de praktijk komt dit niet vaak voor.

Het panel kan zich vinden in de gevolgde beoordelingsprocedure. Wel vraagt het aandacht voor twee kleine verbeterpunten. Ten eerste viel het panel op dat beide opleidingen hetzelfde formulier gebruiken, met dezelfde beoordelingscriteria. Op zich vindt het panel dit niet bezwaarlijk. De opleidingen interpreteren de criteria in de praktijk verschillend, waardoor het niveauverschil van bachelorscripties ten opzichte van masterscripties voldoende tot uitdrukking komt. Een aanbeveling is echter wel om de gedifferentieerde uitleg van de criteria voor studenten te verduidelijken door deze formeel vast te leggen, bijvoorbeeld in de scriptiehandleiding. Het panel bepleit bovendien een verhoging van de transparantie in de besluitvorming rond het eindcijfer. Uit het 'voorblad' dat (na overleg van de beide lezers) wordt toegevoegd aan de beide beoordelingsformulieren valt niet op te maken wat de doorslag gaf bij het bepalen van het eindcijfer. Daarbij viel op dat het doorgaans hogere eindcijfer van de eerste lezer vaak lijkt te prevaleren.

Het panel vindt de beoordelingen van de eindwerken uit de steekproef grotendeels passend. Het kon zich over het algemeen vinden in de kwalitatieve commentaren van beoordelaars en de toegekende eindcijfers. Ten aanzien van de commentaren concludeert het panel dat deze met name het karakter hebben van een rechtvaardiging van het cijfer. De kwalitatieve opmerkingen zijn vrij technisch en als zodanig voor de student weinig bruikbaar. Het panel pleit ervoor om het beoordelingsformulier niet alleen als beoordelingsinstrument, maar ook als feedbackinstrument in te zetten en dus meer nadruk te leggen op constructieve commentaren waarmee de student zijn voordeel kan doen. Het samenvattende tekstvak waarin de beoordelaar een holistisch eindoordeel kwijt kan leent zich daar goed voor, maar wordt niet door alle beoordelaars gebruikt, zo blijkt uit de bestudeerde steekproef. Ten aanzien van de cijfers viel het panel op dat de tendens is om vrij hoog te becijferen. Het stelt vast dat 40% van de bachelorstudenten hoger dan een acht scoort voor de scriptie. Dat vindt het panel een erg hoog percentage. Één bacheloreindwerk kreeg wat het panel betreft onterecht een voldoende eindcijfer. Het gaat hier echter duidelijk om een uitzondering. Om zich ervan te verzekeren dat dergelijke gevallen in de toekomst niet voor komen, zou de opleiding kunnen overwegen om voor lage voldoende standaard een derde lezer in te zetten.

Kwaliteitsborging

De Faculteit der Geesteswetenschappen kent een facultaire examencommissie die de kwaliteitsborging in alle onderhorige bachelor- en masteropleidingen aanstuurt. De opleidingen Geschiedenis zijn met hun expertise vertegenwoordigd in de drie kamers van de examencommissie, te weten de bachelorkamer, de masterkamer en de toetskamer. De examencommissie kent daarnaast een Dagelijks Bestuur. De toetskamer controleert periodiek de kwaliteit van examens en eindwerken. Over haar bevindingen rond bestudeerde cursusdossiers en eindwerkstukken rapporteert de toetskamer aan de facultaire examencommissie. Waar nodig geeft de toetskamer docenten aanwijzingen voor verbetering. Docenten dienen daarop terug te koppelen hoe zij deze aanbevelingen hebben opgevolgd. Indien er bij een opleiding reden is tot zorg, gaat de toetskamer in gesprek met de opleidingsdirecteur. In het jaarverslag van de toetskamer zijn de algemene bevindingen van dat jaar opgenomen. Een overzicht van de bevindingen rondom specifieke toetsdossiers wordt beschikbaar gesteld aan de opleidingsdirecteur.

Op basis van gesprekken en bestudeerd materiaal heeft het panel de indruk dat de facultaire examencommissie op zorgvuldige wijze invulling geeft aan haar wettelijke taken rond het borgen van de kwaliteit van examens en het gerealiseerde eindniveau. Een aanbeveling die het panel aan de examencommissie wil meegeven is om de steekproef van eindwerken iets op te hogen. Een

steekproef van drie tot vier eindwerken voor de bachelor- en masteropleiding samen vindt het panel aan de lage kant, zeker aangezien het aantal studenten recent is toegenomen. Daarnaast dringt het panel erop aan om over de opvolging van aanbevelingen en verbeteracties te rapporteren in het jaarverslag.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat beide opleidingen het universitaire en facultaire toetsbeleid hebben uitgewerkt tot een adequaat systeem van toetsing. Voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van toetsing is voldoende oog. De gehanteerde toetsvormen zijn voldoende divers en sluiten aan bij de leerdoelen en werkvormen. Wel signaleert het panel met name voor de bacheloropleiding een risico van *over assessment*. Het raadt aan om de grotere lijn van de toetsing sterker te bewaken om te voorkomen dat de toetsdruk voor studenten en docenten te hoog wordt. De beoordelingsprocedure voor eindwerken zit in principe goed in elkaar en het panel kan zich vinden in de oordelen over de bestudeerde eindwerken. Mogelijkheden tot verdere perfectionering zitten met name in het zwart-op-wit toelichten van de beoordelingscriteria, het beter documenteren van de totstandkoming van het eindoordeel en het sterker benutten van de 'leerfunctie' van kwalitatieve commentaren op het beoordelingsformulier. De borging van de toetsing door de toetskamer van de examencommissie functioneert naar behoren. Wel zou de omvang van de steekproef van eindwerken naar oordeel van het panel wat kunnen worden opgehoogd. Belangrijk is ook om over de opvolging van aanbevelingen te rapporteren en de *Plan-Do-Check-Act*-cyclus zo te sluiten.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Masteropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoet'.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Eindwerken

Om zicht te krijgen op het gerealiseerde niveau heeft het panel voorafgaand aan het visitatiebezoek voor beiden opleidingen een steekproef van vijftien recent voltooide eindwerken (inclusief beoordelingen) bestudeerd. Deze stukken tonen wat het panel betreft aan dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten realiseren.

Voor de bacheloropleiding varieert het niveau, met één eerdergenoemde uitzondering, van voldoende tot goed. Het merendeel van de scripties getuigt duidelijk van kennis en inzicht in de bestudeerde materie. Het viel het panel bovendien in positieve zin op dat studenten originele onderwerpen bestuderen en zich daarbij geregeld baseren op nieuw archiefmateriaal. Soms zijn de scripties multidisciplinair van opzet. Een aandachtspunt is dat niet alle bachelorscripties een helder beschreven *status quaestionis* bevatten, terwijl de opleiding dit zelf als voorwaarde stelt. Ook slagen studenten er vaak niet in om hun (empirische) onderzoeksresultaten terug te relateren aan de literatuur/theorie en zo een bijdrage te leveren aan het academisch debat. In het curriculum en in de begeleiding zou naar oordeel van het panel daarom een sterker accent mogen liggen op het bevragen van bronnen vanuit het historisch debat en het terugkoppelen van resultaten naar de historiografie en eventueel de theorie. Uit de gesprekken met management en docenten bleek dat betrokkenen deze observatie herkennen en willen meenemen bij de doorontwikkeling van het onderzoeksvaardighedenonderwijs. Het panel plaatst enige kanttekeningen bij de zeer variabele lengte van de eindwerken en de in een aantal gevallen tegenvallende Engelse taalbeheersing van studenten. In het eerste geval zou het introduceren van een marge in de woordlengte verstandig kunnen zijn om zo mogelijke problemen in de vergelijkbaarheid tussen scripties te ondervangen. Deze punten doen evenwel geen afbreuk aan de overwegend positieve inschatting van het in de bacheloropleiding gerealiseerde eindniveau.

Het niveau van de bestudeerde masterscripties is steeds tenminste voldoende. Ook voor deze scripties geldt dat studenten relevante, originele onderwerpen onderzoeken. De bestudeerde masterscripties zijn veelal sterk op archiefonderzoek gericht en studenten doen origineel en grondig, goed archiefonderzoek in vaak nog weinig gebruikte collecties. Ze beschrijven zorgvuldig de opbrengsten van dit onderzoek. De vraagstellingen zijn echter vaak beschrijvend van aard en studenten noemen wel de directe literatuur over de eigen casestudie, maar zien de overkoepelende probleemstelling vanuit de vakliteratuur over het hoofd. Zo slagen zij er niet allemaal in om hun bijdrage aan de historiografie te verwoorden. Wat het panel betreft mogen de eindwerken de beschrijving meer overstijgen, wat mogelijk zou kunnen worden door in het curriculum en de begeleiding sterker te sturen op kritische analyse, het scherp bevragen van bronnen en het contextualiseren van onderzoeksresultaten in literatuur en theorie. Net als in de bacheloropleiding is de Engelse taalbeheersing van studenten een punt van aandacht. Ook hier twijfelt het panel er echter niet aan dat studenten het beoogde niveau realiseren.

Positie van afgestudeerden

Wat het panel betreft onderstreept het functioneren van afgestudeerden in vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt dat bachelor- en masterstudenten de beoogde leerresultaten behalen. Het panel waardeert dat beide opleidingen expliciet hebben nagedacht over opleidingsroutes (keuze voor afstudeerrichting, specialisatie, stage/buitenlandverblijf) die leiden tot specifieke uitstroomprofielen. Er is weliswaar geen een-op-een relatie tussen afstudeerrichting/specialisatie en een bepaald beroepsperspectief, maar wel een zekere verwantschap die de student richting biedt.

Voor bachelorafgestudeerden geldt dat zij er in overgrote meerderheid voor kiezen om eerst een masteropleiding te volgen voordat zij het werkveld betreden. De opleiding stelt dat afgestudeerden zonder problemen doorstromen naar (research) masteropleidingen Geschiedenis of verwante masteropleidingen, waaronder de internationale VU-masters Heritage Studies en Curating Arts and Cultures. Een vrij groot deel van de bachelorafgestudeerden besluit om een masteropleiding aan een andere universiteit te volgen. Volgens studenten met wie het panel sprak heeft dit (deels) te maken met het specialisatieaanbod van de VU-masteropleiding Geschiedenis. Vanuit het oogpunt van studenten ziet het panel voordelen in het uitwaaiëren van bacheloralumni naar masteropleidingen elders. Toch lijkt het met het oog op de vitaliteit van de eigen masteropleiding Geschiedenis een goed idee om te onderzoeken waarheen bacheloralumni precies uitstromen en waarom.

Een in 2019 uitgevoerd LinkedIn-onderzoek wijst uit dat masterafgestudeerden in een grote diversiteit van domeinen en beroepen terechtkomen. De belangrijkste domeinen zijn het voortgezet onderwijs (de opleiding biedt studenten toegang tot de eerstegraads lerarenopleiding Geschiedenis), het wetenschappelijk onderzoek en de erfgoedsector. Alumni met wie het panel sprak voelen zich goed toegerust op het betreden van het werkveld. Met name algemene academische vaardigheden als het snel kunnen analyseren en verwerken van en kritisch reflecteren op grote hoeveelheden informatie komen wat hen betreft in de dagelijkse professionele praktijk goed van pas. Alumni noemden bovendien als sterk punt dat de opleiding veel aandacht besteedt aan de verschillende perspectieven die bestaan op actuele discussies. Van het kunnen identificeren, begrijpen en combineren van deze perspectieven ervaren zij in hun professionele loopbaan de voordelen.

Hoewel de opleidingen van tijd tot tijd een beroep doen op afgestudeerden, onder meer ten behoeve van hun onlangs gevierde honderdjarig jubileum, zouden de alumni met wie het panel sprak graag nauwer bij de opleidingen betrokken worden dan nu het geval is. In het structureel inzetten van het netwerk van alumni ziet het panel een belangrijke kans voor de opleidingen. Dit kan helpen om studenten inzicht te geven in relevante professionele vaardigheden, als ook van nut zijn in het identificeren van stages en carrièremogelijkheden.

Overwegingen

Het panel is er op grond van steekproeven van eindwerken van overtuigd dat studenten van zowel de bachelor- als de masteropleiding de beoogde leerresultaten behalen. Het niveau van de bestudeerde eindwerken is (met één uitzondering in de bacheloropleiding) in orde. Studenten verrichten relevant en interessant onderzoek en getuigen van goede empirische vaardigheden en kennis en inzicht in de bestudeerde materie. De bronkritiek en de inbedding in en het debat met de literatuur is over de hele linie een aandachtspunt. De opleidingen hebben aangegeven hieraan te willen werken. De meeste bachelorafgestudeerden stromen zonder problemen door naar een masteropleiding, vaak buiten de VU. Masterafgestudeerden vinden over het algemeen binnen niet al te lange tijd relevant werk in een breed spectrum van domeinen.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

Masteropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoet'.

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding en de masteropleiding op alle vier de standaarden voldoen aan de in het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling gestelde eisen. Daarmee is het eindoordeel van het panel over de opleidingen positief.

Conclusie

Het panel beoordeelt de *bacheloropleiding Geschiedenis* als 'positief'.

Het panel beoordeelt de *masteropleiding Geschiedenis* als 'positief'.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEOOGDE LEERRESULTATEN

Bacheloropleiding Geschiedenis

De bachelorstudent:

Oordeelsvorming

I.1. Bezit een academisch denkniveau, legt een kritische instelling en integriteit aan de dag en toont vasthoudendheid en creativiteit;

I.2. is in staat eigen en andermans onderzoeksresultaten op adequate wijze te analyseren, te interpreteren en te beoordelen;

Communicatie

I. 3. is in staat in de Nederlandse² en de Engelse taal schriftelijk en mondeling te rapporteren over eigen en andermans wetenschappelijke onderzoeksresultaten in een adequaat wetenschappelijk register;

Oordeelsvorming

I.4. heeft inzicht in de waarden die aan het wetenschapsproces ten grondslag liggen;

Communicatie

I.5. Is in staat om te werken in een interculturele en multidisciplinaire omgeving;

Leervaardigheden & communicatie

I.6. is in staat op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in het eigen vakgebied, deze tot zich te nemen, te verwerken, te beoordelen en toe te passen in een aan de opleiding gerelateerde beroepspraktijk.

Opleidingsspecifieke eindtermen

Voor de afstudeerrichting History and International Studies gelden de volgende opleidingsspecifieke eindtermen.

De bachelorstudent:

Kennis en inzicht

II. 1. Beschikt over empirische, methodologische en theoretische kennis op het gebied van relevante delen van de geschiedwetenschap. Daartoe behoren:

(a) inzicht in en een brede overzichts-kennis van de geschiedenis en de internationale verhoudingen;

(b) meer specifieke kennis en inzicht op het gebied waarin wordt afgestudeerd;

(c) bekendheid met de stand van de wetenschappelijke discussie over historiografisch relevante onderwerpen, geschiedtheoretische noties en relevante historische hulpwetenschappen;

(d) basiskennis van een voor de student nieuwe/ vreemde taal.³

II. 2. Heeft inzicht in het belang en functie van de geschiedwetenschap als discipline die menselijke uitingen en gedrag bestudeert in hun internationale en maatschappelijke samenhang, chronologische diepte en geografische dimensie;

II. 3. Is bekend met het archief en andersoortige verzamelingen die materiaal bewaren voor historisch onderzoek;

II. 4. Heeft zich vertrouwd gemaakt met informatietechnologie die relevant is voor de geschiedbeoefening en kan daar kritisch mee omgaan;

Toepassen van kennis en inzicht

II. 5. Heeft het vermogen om zelfstandig een bron (tekstueel, visueel, materieel, digitaal) te onderzoeken en die aan bronnenkritiek te onderwerpen.

Toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming & communicatie

II. 6. Is in staat zelfstandig een onderzoek van beperkte omvang naar een historisch probleem te verrichten en daarover schriftelijk en mondeling te rapporteren;

II. 7. Heeft inzicht in maatschappelijke problemen en opgaven waarvoor het domein van de opleiding relevant is, en de kennis en vaardigheden om daarop vanuit historisch perspectief te reflecteren en adviseren;

Leervaardigheden

II. 8. Beschikt over de vaardigheden om zelfstandig toegang te krijgen tot vakliteratuur, deze tot zich te nemen, te verwerken, te beoordelen en is bekend met toepassingen in de dagelijkse beroepspraktijk;

Leervaardigheden en communicatie

II. 9. Beschikt over de studievaardigheden om zich op basis van het vakgebied verder te bekwalen voor maatschappelijke functies en/of om de wetenschappelijke vorming op masterniveau voort te zetten.

III. Voor de variant Erfgoed (Heritage) gelden de volgende extra eindtermen:

After completing this variant:

Kennis en inzicht

III. 1. Students have knowledge of, and insight into the history and politics of heritage, memory culture and the construction of space, including the historical development of museums and collections.

Leervaardigheden

III. 2. Students are familiar with key concepts, theories and methodologies of heritage studies.

Oordeelsvorming

III. 3. Students have developed a critical perspective on the construction and uses of heritage, as well as the academic field of heritage studies;

Toepassen van kennis en inzicht, en communicatie

III. 4. Students are able to set up, carry out and present a small research project on heritage;

III. 5. Students are able to embed and apply academic skills in the field of heritage studies in relevant professional environments, including museums, commercial and non-commercial heritage institutions, (inter)national governmental organisations and research institutes.

Masteropleiding Geschiedenis

1. De opleiding beoogt de student:

A. gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van de Geschiedenis in het algemeen en de specialisatie in het bijzonder bij te brengen. Dit bereidt hem/haar voor op de wetenschapsbeoefening binnen het gebied van Geschiedenis.

Bijzondere aandacht is er voor:

B. het historiografisch debat en de weg van bron naar publiek; en
C. de conceptuele problemen die de studie van het verleden met zich mee brengen

2. De opleiding bevordert de academische vorming van de student, in het bijzonder:

A. het zelfstandig systematisch denken en handelen;
B. het wetenschappelijk communiceren in de eigen en tenminste één vreemde taal (Engels);
C. en het hanteren van vakwetenschappelijke kennis om ons maatschappelijk inzicht te vergroten.

3. De opleiding beoogt een belangrijke bijdrage te leveren aan de persoonlijke ontplooiing van de student door het maatschappelijke verantwoordelijkheidsbesef en de uitdrukkingsvaardigheid te bevorderen.

Binnen alle specialisaties wordt gewerkt met de opleidingsbrede eindtermen. Dit gebeurt door het actief deelnemen aan discussies, het voorbereiden van colleges aan de hand van opdrachten, het volgen van tutorials, het schrijven van papers en door het maken van tentamens.

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN DE PROGRAMMA'S

Bacheloropleiding Geschiedenis

Hieronder volgt een schematische weergave van het bachelorprogramma.

Jaar 1 biedt een chronologisch overzicht en een inleiding in leervaardigheden.						
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
GS + HIS	Academische vaardigheden	Mondiale geschiedenis 500-1800		Academic English		Filosofie
	Geschiedenis Oudheid I	Geschiedenis Oudheid II				
	Europese geschiedenis 500-1500	Europese geschiedenis 1500-1800		Europese geschiedenis 1800-heden	Mondiale geschiedenis 1800-heden	
GS			Historische klassiekers		Diachroon thema & publieksgeschiedenis	
HIS			Key Texts in History and International Studies		Current Debates in Global History	
Jaar 2 biedt een oriëntatie op leerstoelthema's in mondiaal perspectief en verdere bekwaming in leervaardigheden. Oordeelsvorming en communicatie krijgen expliciete aandacht.						
GS + HIS	Theorie van de geschiedenis	Economische en sociale geschiedenis	Methodologisch keuzevak (sociale wetenschappen; archivaliek & paleografie; Oral History & Biography	Kennis- /wetenschaps-geschiedenis ⁴	Religiegeschiedenis	
GS	Inleiding in cultuurgeschiedenis en politieke geschiedenis ⁵	Politieke geschiedenis		Cultuurgeschiedenis	Milieugeschiedenis	
HIS	Language course	Language course		Global History en Internationale Betrekkingen	Global History in Anthropological Perspective	
GS + HIS	Engelstalige en Nederlandstalige keuzevakken, met de mogelijkheid van een variant Erfgoed en een variant Oudheid					
Jaar 3 biedt verdieping en sluit af met een scriptietraject. Kennis, inzicht en de toepassing daarvan, evenals leervaardigheden, communicatie en oordeelsvorming, worden op eindniveau aangeleerd.						
GS + HIS ⁶	Minor/keuzevakken/stage/ buitenland			Engelstalige en Nederlandstalige onderzoeksvakken:		
				<ul style="list-style-type: none"> - Cultuur, religie en kennis 500-1800 - Global and Political History 1500-present - Heritage and Public History 		
				Scriptietraject		

⁴ Gezamenlijk met studenten van Literatuur en Samenleving en Media, Kunst, Design en Architectuur (MKDA).

⁵ Gezamenlijk met studenten van Literatuur en Samenleving.

⁶ Vanaf 2020-2021 ook voor History and International Studies.

De vakken van de track History and International Studies

Jaar 1

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Academic Skills for Historians	P1	6EC
Ancient History I	P1	3EC
English Language Test Faculty of Humanities	P1	0EC
European History 500-1500	P1	3EC
Ancient History II	P2	3EC
European History 1500-1800	P2	3EC
World History 500-1800	P2	6EC
Key Texts in History & International Studies	P3	6EC
Academic English Geschiedenis	P4	6EC
European History 1800-present	P4	6EC
Current Debates in Global History	P5	6EC
World History 1800-present	P5	6EC
Key Texts in Philosophy	P6	6EC

Jaar 2

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Theory of History	P1	6EC
Atlantic Ocean	P2	6EC
Cultural Contact: East and West	P2	6EC
Decolonizing Europe	P2	6EC
Global Political Economy	P2	6EC
The History of Collecting and Exhibiting (1500-present)	P2	6EC
History & Social Sciences	P3	6EC
Oral History & Biography	P3	6EC
Global Migration History	P4	6EC
History of Knowledge	P4	6EC
Politics and International Relations in Antiquity	P4	6EC
World Heritage and Conflict	P5	6EC
Empires and States in a Globalizing World (1500-present)	P5+6	6EC
History of Water and Environment	P5+6	6EC
International Relations from Below	P5+6	6EC
The Middle East in Modern History	P5+6	6EC

De vakken van de track Geschiedenis

Jaar 1

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Academische vaardigheden voor historici	P1	6EC
Ancient History I	P1	3EC
European History 500-1500	P1	3EC
Taaltoets Faculteit der Geesteswetenschappen	P1	0EC
Ancient History II	P2	3EC
European History 1500-1800	P2	3EC
World History 500-1800	P2	6EC
Historische klassiekers	P3	6EC
Academic English Geschiedenis	P4	6EC
European History 1800-present	P4	6EC
Geschiedenis en Actualiteit	P5	6EC
World History 1800-present	P5	6EC
Key Texts in Philosophy	P6	6EC

Jaar 2

Het algemene deel:

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Cultuur en Macht: kernbegrippen en debatten	P1	6EC
Theory of History	P1	6EC
Handel en kapitalisme	P2	6EC
Archivistiek en Paleografie	P3	6EC
Geschiedenis en sociale wetenschappen	P3	6EC
Oral History & Biography	P3	6EC
History of Knowledge	P4	6EC
History of Water and Environment	P5+6	6EC
Religiegeschiedenis	P5+6	6EC

Jaar 2 variant Geschiedenis

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Atlantic Ocean	P2	6EC
Holocaust en Genocide	P4	6EC
Revoluties (1775-heden)	P5+6	6EC

Jaar 2 variant Antiquity

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Cultural Contact: East and West	P2	6EC
Politics and International Relations in Antiquity	P4	6EC
Werkcollege oude geschiedenis	P5	6EC

Jaar 2 variant History and Heritage

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
The History of Collecting and Exhibiting (1500-present)	P2	6EC
Holocaust en Genocide	P4	6EC
World Heritage and Conflict	P5	6EC
De Amsterdamse elite, zeden en gewoonten	P5+6	6EC
Revoluties (1775-heden)	P5+6	6EC

Jaar 3

Het algemene deel:

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Bachelorscriptie Colloquium Geschiedenis	Ac. Jaar (sept)	3EC
Bachelorscriptie Geschiedenis	Ac. Jaar (sept)	9EC

Jaar 3 variant Geschiedenis

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Onderzoekscollege Cultuur, Religie en Kennis 500-1800	P4+5	9EC
Research Seminar Global and Political History 1500-present	P4+5	9EC

Jaar 3 variant Antiquity

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Onderzoekscollege Cultuur, Religie en Kennis 500-1800	P4+5	9EC
Research Seminar Global and Political History 1500-present	P4+5	9EC
Research Seminar Heritage and Public History	P4+5	9EC

Jaar 3 History and Heritage

NAAM VAK	PERIODE	CREDITS
Onderzoekscollege Cultuur, Religie en Kennis 500-1800	P4+5	9EC
Research Seminar Global and Political History 1500-present	P4+5	9EC
Research Seminar Heritage and Public History	P4+5	9EC

Masteropleiding Geschiedenis

Schematisch ziet het programma er als volgt uit:
(Vetgedrukt = verplichte vakken; cursief = keuzemogelijkheden)

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
From Source to Public (6 ec)	Race, religion and profit (6 ec)		<i>Vak (6 ec)</i> <i>Of</i> <i>Tutorial (6 ec)</i> <i>Of</i> <i>Stage (6 ec)</i>		
Key works in Contemporary Historical Thought (6 ec)	History and Theory (6 ec)				
	<i>Specialisatie I: Specialisatievak (6 ec)</i>		<i>Specialisatie II: Specialisatietutorial (6 ec)</i>		
Mastercolloquium			Mastercolloquium + masterscriptie (18 ec)		

Naast de verplichte vakken volgen studenten vanuit de specialisatie waarvoor zij zich hebben ingeschreven, ook vakken op de expertisegebieden van de betreffende leerstoel. Binnen de specialisatie worden specialisatievakken en specialisatietutorials aangeboden over onderwerpen die een exponent zijn van en toegang geven tot het behandelen van de ontwikkeling en het historiografisch debat binnen het gerelateerde specialisatiegebied.

De vakken van de track Politiek en Soevereiniteit

COURSE NAME	PERIOD	CREDITS
Internship Master History	Ac. Year (sept)	6EC
Master Thesis Colloquium History	Ac. Year (sept)	0EC
Master Thesis History	Ac. Year (sept)	18EC
Tutorial Master History	Ac. Year (sept)	6EC
From Source to Public: The Historian's Flowchart through Imperial Eyes	P1	6EC
Key Works in Contemporary Historical Thought	P1	6EC
Selected Issues: European Politics and Policymaking	P2	6EC
Selected Issues: Global Environmental Governance	P2	6EC
Selected Issues: International Security	P2	6EC
History and Theory	P2+3	6EC
Political Corruption and Good Governance in Modern History	P2+3	6EC
Slavery, Abolition and Compensation in the Dutch Colonies in the West and in the East	P2+3	6EC
Specialisation Tutorial Master History	P4	6EC

De vakken van de track Religion and Society

COURSE NAME	PERIOD	CREDITS
Internship Master History	Ac. Year (sept)	6EC
Master Thesis Colloquium History	Ac. Year (sept)	0EC
Master Thesis History	Ac. Year (sept)	18EC
Tutorial Master History	Ac. Year (sept)	6EC
From Source to Public: The Historian's Flowchart through Imperial Eyes	P1	6EC
Key Works in Contemporary Historical Thought	P1	6EC
From Constantine to Muhammad: Religion and Society in Late Antiquity	P2	6EC
History and Theory	P2+3	6EC
Slavery, Abolition and Compensation in the Dutch Colonies in the West and in the East	P2+3	6EC
Specialisation Tutorial Master History	P4	6EC

De vakken van de track Global History and International Studies

COURSE NAME	PERIOD	CREDITS
Internship Master History	Ac. Year (sept)	6EC
Master Thesis Colloquium History	Ac. Year (sept)	0EC
Master Thesis History	Ac. Year (sept)	18EC
Tutorial Master History	Ac. Year (sept)	6EC
From Source to Public: The Historian's Flowchart through Imperial Eyes	P1	6EC
Key Works in Contemporary Historical Thought	P1	6EC
History and Theory	P2+3	6EC
History of Natural Disasters	P2+3	6EC
Slavery, Abolition and Compensation in the Dutch Colonies in the West and in the East	P2+3	6EC
Specialisation Tutorial Master History	P4	6EC

De vakken van de track Medical and Health Humanities

COURSE NAME	PERIOD	CREDITS
Master Thesis Colloquium History	Ac. Year (sept)	0EC
Master Thesis History	Ac. Year (sept)	18EC
From Source to Public: The Historian's Flowchart through Imperial Eyes	P1	6EC
Key Works in Contemporary Historical Thought	P1	6EC
From Constantine to Muhammad: Religion and Society in Late Antiquity	P2	6EC
Selected Issues: European Politics and Policymaking	P2	6EC
Selected Issues: Global Environmental Governance	P2	6EC
Selected Issues: International Security	P2	6EC
History and Theory	P2+3	6EC
History of Natural Disasters	P2+3	6EC
Political Corruption and Good Governance in Modern History	P2+3	6EC
Slavery, Abolition and Compensation in the Dutch Colonies in the West and in the East	P2+3	6EC
Introduction to Medical and Health Humanities	P4	6EC
Knowing by Sensing	P4	6EC
Medicine and Society	P5	6EC
Objects of Knowledge in the Medical and Health Humanities	P5	6EC

BIJLAGE 3: BEZOEKPROGRAMMA

Donderdag 21 november

10.15 – 10.30 Aankomst en welkom

10.30 – 12.00 Intern overleg en inzage documentatie (+ inloopspreekuur?)

12.00 – 12.30 Formeel verantwoordelijken

12.30 – 13.00 Lunch

13.00 – 13.45 Interview inhoudelijk verantwoordelijken

13.45 – 14.00 Uitloop /pauze

14.00 – 14.45 Interview studenten bachelor (incl. OC-lid)

14.45 – 15.30 Interview docenten bachelor (incl. OC-lid)

15.30 – 15.45 Pauze / intern overleg

15.45 – 16.30 Interview studenten master (incl. OC-lid)

16.30 – 17.15 Interview docenten master (incl. OC-lid)

17.15 – 17.30 Pauze

17.30 – 18.00 Interview alumni

Vrijdag 22 november

09.00 – 10.00 Aankomst en voorbereiding

10.00 – 10.45 Interview examencommissie

10.45 – 11.30 Intern overleg

11.30 – 12.15 Slotinterview formeel verantwoordelijken

12.15 – 12.45 Lunch

12.45 – 14.15 Opstellen oordelen

14.15 – 14.30 Mondelinge terugkoppeling

14.30 – 14.45 Pauze

14.45 – 15.15 Ontwikkelgesprek

15.15 – 15.30 Afronding

BIJLAGE 4: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek vijftien eindwerken bestudeerd van de bacheloropleiding Geschiedenis en zestien van de masteropleiding Geschiedenis. Voor de masteropleiding geldt dat de specialisatie Medical and Health Humanities niet vertegenwoordigd was in de steekproef, omdat deze specialisatie in zijn huidige vorm nog geen afgestudeerden heeft afgeleverd. De gegevens van de eindwerken zijn bekend bij QANU en zijn op aanvraag beschikbaar.

Het panel heeft voorafgaand en tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Zelfevaluatie-rapporten Bachelor en Master Geschiedenis, inclusief de volgende bijlagen:
 - Onderwijsvisie VU - FGW
 - Kader Kwaliteitszorg FGW_concept
 - Notitie Toetsbeleid FGW
 - Notitie Taalbeleid
 - Regels en Richtlijnen EC FGW
 - Stageregeling FGW
 - Scriptieregeling Bacheloropleidingen en Scriptieregeling Masteropleidingen FGW
 - OER Ba Geschiedenis 2019-2020 en OER Ma Geschiedenis 2019-2020
 - Toetsplan Ba Geschiedenis en Toetsplan Ma Geschiedenis
 - Scriptiehandleiding Ba Geschiedenis en Scriptiehandleiding Ma Geschiedenis
 - Studiegids Bachelor Geschiedenis 2019-2020 en Studiegids Master Geschiedenis 2019-2020
 - Docentenoverzicht Geschiedenis
 - Factsheet Ba Geschiedenis en Factsheet Ma Geschiedenis
- Toetsdossiers Bachelor Geschiedenis
 - *Historische Klassiekers*
 - *Theorie van de Geschiedenis*
 - *International Organizations: Institutions, People, Networks*
 - *Empires and States in a Global World*
 - *European History 500-1500*
- Toetsdossiers Master Geschiedenis
 - *Race, Religion and Profit in the Atlantic World, 17th-19th century*
 - *History of Natural Disasters*
 - *Idealen en Macht in de Derde Wereld*
 - *From Source to Public*
- Stagedocumenten
- Jaarverslagen
 - Jaarverslag Toetskamer 2018-2019
 - Jaarverslag Examencommissie 2017-2018
 - Jaarverslag Opleidingscommissie Geschiedenis 2018-2019
 - Jaarverslag Opleidingscommissie Geschiedenis 2017-2018
- Studiehandleidingen
 - Studiehandleidingen 2014-2015
 - Studiehandleidingen 2018-2019
- Overige
 - Notulen nieuwe studieprogramma Bachelor Geschiedenis jaar 3
 - Jaarschema Bachelor Geschiedenis

